

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

**Metodologija za tromjesečni izvještaj
trgovine i ostalih usluga
(USL-1)**

*Methodology for the quarterly report
on trade and other services
(USL-1 form)*

Metodološke upute 64
Methodological Guidelines 64

Zagreb, 2011.

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

**Metodologija za tromjesečni izvještaj
trgovine i ostalih usluga
(USL-1)**

***Methodology for the quarterly report
on trade and other services
(USL-1 form)***

Metodološke upute 64
Methodological Guidelines 64

Zagreb, 2011.

Izdaje i tiska Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.
Published and printed by the Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, Ilica 3, P. O. B. 80
Telefon/ Phone: +385 (0) 1 4806-111
Telefaks/ Fax: +385 (0) 1 4817-666
Elektronička pošta/ E-mail: ured@dzs.hr
Internetske stranice/ Web site: <http://www.dzs.hr>

Odgovara ravnatelj dr. sc. Ivan Kovač.
Person responsible: Dr. Ivan Kovač, Ph.D., Director General

Priredila: Anka Javor
Prepared by:

Redaktor: Darko Jukić
Sub-editor:

Urednica: Ljiljana Ostroški
Editor-in-Chief:

Lektorica za hrvatski jezik: Maja Nemec
Language Editor for the Croatian Language:

Prevoditeljica i lektorica za engleski jezik: Gordana Štampar
Translator and Language Editor for the English Language:

Tehnička urednica: Ankica Bajzek
Technical Editor:

Grafička priprema: Srećko Maković
Graphic Design:

Omot: Vjekoslava Grzelj
Cover:

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 761827.

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.
USERS ARE KINDLY REQUESTED TO STATE THE SOURCE

Tiskano u 155 primjeraka.
Printed in 155 copies

Obavijesti daje Odjel informacija.
Information is available at the Information Department.

Telefon/ Phone: +385 (0) 1 4806-138, 4806-154, 4811-212
Pretplata publikacija/ Subscription: +385 (0) 1 4814-791
Telefaks/ Fax: +385 (0) 1 4806-148, 4806-199
Elektronička pošta/ E-mail: stat.info@dzs.hr

SADRŽAJ CONTENTS

PREDGOVOR <i>PREFACE</i>	5
KRATICE I ZNAKOVI <i>ABBREVIATIONS AND SYMBOLS</i>	6
1. UVOD <i>INTRODUCTION</i>	7
2. VAŽNOST STATISTIKE USLUGA U GOSPODARSTVU <i>THE IMPORTANCE OF SERVICES STATISTICS IN ECONOMY</i>	9
3. TEŠKOĆE U STATISTIČKOM PRAĆENJU USLUGA <i>DIFFICULTIES IN STATISTICAL MONITORING OF SERVICES</i>	10
4. METODOLOGIJA ZA TROMJESEČNI IZVJEŠTAJ TRGOVINE I OSTALIH USLUGA (USL-1) <i>METHODOLOGY FOR THE QUARTERLY REPORT ON TRADE AND OTHER SERVICES (USL-1 form)</i>	12
4.1. Svrha statističkog istraživanja <i>Purpose of the statistical survey</i>	12
4.2. Pravna i metodološka osnova istraživanja <i>Legal and methodological basis of the survey</i>	13
4.3. Jedinice promatranja <i>Observation units</i>	13
4.4. Obuhvat izvještajnih jedinica <i>Coverage of reporting units</i>	14
4.5. Način prikupljanja podataka <i>Method of data collection</i>	14
4.6. Izvori podataka za sastavljanje upitnika <i>Data sources for the creation of the questionnaire</i>	15
4.7. Organizacija provođenja istraživanja <i>Organisation of the survey conduct</i>	15
4.8. Definicije i metodološka objašnjenja <i>Definitions and notes on methodology</i>	16
4.9. Međunarodno usporedivi podaci <i>Internationally comparable data</i>	18
4.10. Obrada podataka <i>Data processing</i>	18

4.11.	Preciznost procjena <i>Accuracy of estimates</i>	20
4.12.	Način iskazivanja rezultata <i>Method of presenting of results</i>	21
4.13.	Učestalost prikupljanja i objavljivanja podataka <i>Frequency of data collection and publising</i>	23
4.14.	Objavljivanje rezultata prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti <i>Publishing of results according to the National Classifficaiton of Activities</i>	23
5.	LITERATURA <i>REFERENCES</i>	24
6.	PRILOZI <i>ATTACHMENTS</i>	24
	Prilog 1. OBRAZAC USL-1	25
	<i>Attachment 1. USL-1 QUESTIONNAIRE</i>	27
	Prilog 2. UREDBA O KRATKOROČNIM STATISTIKAMA br. 1165/98 (nadopunjeno); ANEKS D, OSTALE USLUGE <i>Attachment 2. COUNCIL REGULATION (EC) No 11165/98 of May 1998</i> <i>concerning short-term statistics (amended), ANNEX D,</i> <i>OTHER SERVICES</i>	29
	Prilog 3. PRIJEVOD PREPORUKA EUROSTATA ZA KRATKOROČNE STATISTIKE <i>Attachment 3. STS RECOMMENDATIONS</i>	34

PREDGOVOR

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske u procesu je stvaranja i promicanja modernoga statističkog sustava, kojim hrvatska statistika postaje usklađena i usporediva s međunarodnim statistikama i statističkim metodologijama.

Slijedom toga, dosadašnja istraživanja distributivne trgovine i ugostiteljstva se u 2011. revidiraju odnosno pretapaju u novo istraživanje Tromjesečni izvještaj trgovine i ostalih usluga, koje osim navedenih djelatnosti obuhvaća i ostale uslužne djelatnosti čiji se promet dosad nije statistički pratio. Time se zadovoljavaju propisi Europske unije koji pokrivaju spomenuto područje.

S obzirom na to da je riječ o velikim izmjenama u provođenju istraživanja, potrebno je detaljno objasniti metodologiju prikupljanja, obrade i diseminacije podataka, a to je svrha ove publikacije.

Ova publikacija namijenjena je svima koje zanima način provođenja istraživanja o uslužnim djelatnostima u Državnom zavodu za statistiku, ali je ponajprije namijenjena osobama koje izravno sudjeluju u provođenju ovog istraživanja, tj. zaposlenicima Državnog zavoda za statistiku.

RAVNATELJ

dr. sc. Ivan Kovač

PREFACE

The Croatian Bureau of Statistics is in the process of the creation and advancement of a modern statistical system by which the Croatian statistics becomes harmonised and comparable with international statistical systems and methodologies.

As an outcome of this process, former surveys on distributive trade and on hotels and restaurants will be revised in 2011 and merged into a new survey entitled the Quarterly Report on Trade and Other Services, which, in addition to the mentioned activities, also comprises other service activities the turnover of which was not yet statistically monitored. This process enables the harmonisation with EU regulations that cover the mentioned area.

As this process includes great changes in carrying out the surveys, it is necessary to explain in detail the methodology of collection, processing and dissemination of data, which is the very aim of this publication.

This publication is intended to all who are interested in the methods of conducting surveys on service activities in the Croatian Bureau of Statistics, primarily to those who are directly involved in the conduct of this survey, that is, to the employees of the Croatian Bureau of Statistics.

DIRECTOR GENERAL

Dr. Ivan Kovač, Ph.D.

KRATICE

BDP	bruto domaći proizvod
CC	Klasifikacija vrsta građevina
CPA	Klasifikacija proizvoda po djelatnostima
CV	koeficijent varijacije
DG Statistika	Opća uprava za statistiku
DZS	Državni zavod za statistiku
EC	Europska komisija
ECB	Europska središnja banka
EDAMIS	web aplikacija za upravljanje podacima
ESS	Europski statistički sustav
EU	Europska unija
Eurostat	Statistički ured Europske unije
EZ	Europska zajednica
GESMES	generička statistička poruka
itd.	i tako dalje
kn	kuna
mil.	milijun
NACE	Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici
NKD 2002.	Nacionalna klasifikacija djelatnosti, verzija 2002.
NKD 2007.	Nacionalna klasifikacija djelatnosti, verzija 2007.
NN	Narodne novine
npr.	na primjer
NSI	Nacionalni statistički institut
RH	Republika Hrvatska
STS	kratkoročne poslovne statistike
tis.	tisuća
tj.	to jest
WDA	kalendarska prilagodba

ZNAKOVI

- nema pojave

ABBREVIATIONS

<i>CBS</i>	<i>Croatian Bureau of Statistics</i>
<i>CC</i>	<i>Classification of Types of Construction</i>
<i>CPA</i>	<i>Classification of Products by Activity</i>
<i>CV</i>	<i>coefficient of variation</i>
<i>DG Statistics</i>	<i>Directorate General for Statistics</i>
<i>ECB</i>	<i>European Central Bank</i>
<i>EDAMIS</i>	<i>Electronic Data Files Administration and Management Information System</i>
<i>e.g.</i>	<i>for example (from Latin: exempli gratia)</i>
<i>ESS</i>	<i>European statistical System</i>
<i>EU</i>	<i>European Union</i>
<i>Eurostat</i>	<i>Statistical Office of the European Communities</i>
<i>etc.</i>	<i>and so on (from Latin: et cetera)</i>
<i>GESMES</i>	<i>Generic Statistical Message</i>
<i>mln</i>	<i>million</i>
<i>NACE</i>	<i>Statistical Classification of Economic Activities in the European Community</i>
<i>NKD 2007.</i>	<i>National Classification of Activities, 2007 version</i>
<i>NN</i>	<i>Narodne novine, official gazette of the Republic of Croatia</i>
<i>NSI</i>	<i>National Statistical Institute</i>
<i>SBS</i>	<i>short-term business statistics</i>
<i>VAT</i>	<i>value added tax</i>
<i>WDA</i>	<i>working-day adjustment</i>
<i>000</i>	<i>thousand</i>

SYMBOLS

- *no occurrence*

1. UVOD

Statistika kratkoročnih pokazatelja definirana je europskom Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 1165/98 iz 1998. te Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća (EZ-a) br. 1158/05 iz 2005. o izmjenama spomenute uredbe. U Aneksu D¹⁾ Uredbe propisana je obveza izrade indikatora "promet od djelatnosti ostalih usluga", koja obuhvaća sljedeće djelatnosti Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD 2007.):

1. INTRODUCTION

The short-term indicators statistics is defined in the European Council Regulation (EC) No. 1165/98 in 1998 and in the Regulation of the European Parliament and Council No. 1158/05 in 2005 on amending the mentioned Regulation. Annex D¹⁾ of the Regulation stipulates the obligation to create the indicator "turnover from activities of other services", which comprises the following activities of the National Classification of Activities (NKD 2007.):

Šifra NKD-a 2007. NKD 2007. code		Opis djelatnosti Activity description
područje Section	odjeljak/skupina Division/group	
G	45	Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla <i>Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles</i>
G	45.1 + 45.3 + 45.4	Trgovina motornim vozilima; trgovina dijelovima i priborom za motorna vozila; Trgovina motociklima, dijelovima i priborom za motocikle te održavanje i popravak motocikla <i>Sale of motor vehicles; Sale of motor vehicle parts and accessories; Sale, maintenance and repair of motorcycles and related parts and accessories</i>
G	45.2	Održavanje i popravak motornih vozila <i>Maintenance and repair of motor vehicles</i>
G	46	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima <i>Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
G	461	Trgovina na veliko uz naplatu ili na osnovi ugovora <i>Wholesale on a fee or contract basis</i>
G	462	Trgovina na veliko poljoprivrednim sirovinama i živom stokom <i>Wholesale of agricultural raw materials and live animals</i>
G	463	Trgovina na veliko hranom, pićima i duhanom <i>Wholesale of food, beverages and tobacco</i>
G	464	Trgovina na veliko proizvodima za kućanstvo <i>Wholesale of household goods</i>
G	465	Trgovina na veliko informacijsko-komunikacijskom opremom <i>Wholesale of information and communication equipment</i>
G	466	Trgovina na veliko ostalim strojevima, opremom i priborom <i>Wholesale of other machinery, equipment and supplies</i>
G	467	Ostala specijalizirana trgovina na veliko <i>Other specialised wholesale</i>
G	469	Nespecijalizirana trgovina na veliko <i>Non-specialised wholesale trade</i>

1) Prijevod Aneksa D Uredbe nalazi se na kraju ovog dokumenta.

1) *The text of Annex D of the Regulation is given at the end of this publication.*

(nastavak)

Šifra NKD-a 2007. NKD 2007. code		Opis djelatnosti Activity description
područje Section	odjeljak/skupina Division/group	
H	49	Kopneni prijevoz i cjevovodni transport <i>Land transport and transport via pipelines</i>
H	50	Vodeni prijevoz <i>Water transport</i>
H	51	Zračni prijevoz <i>Air transport</i>
H	52	Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu <i>Warehousing and support activities for transportation</i>
H	53	Poštanske i kurirske djelatnosti <i>Postal and courier activities</i>
I	55 + 56	Smještaj; Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića <i>Accommodation; Food and beverage service activities</i>
J	58	Izdavačke djelatnosti <i>Publishing activities</i>
J	59	Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa <i>Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities</i>
J	60	Emitiranje programa <i>Programming and broadcasting activities</i>
J	61	Telekomunikacije <i>Telecommunications</i>
J	62	Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima <i>Computer programming, consultancy and related activities</i>
J	63	Informacijske uslužne djelatnosti <i>Information service activities</i>
M	69 + 70.2	Pravne i računovodstvene djelatnosti; Savjetovanje u vezi s upravljanjem <i>Legal and accounting services; Management consultancy activities</i>
M	71	Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo, tehničko ispitivanje i analiza <i>Architectural and engineering activities; technical testing and analysis</i>
M	73	Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta <i>Advertising and market research</i>
M	74	Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti <i>Other professional, scientific and technical activities</i>
N	78	Djelatnosti zapošljavanja <i>Employment activities</i>
N	79	Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima <i>Travel agency, tour operator reservation service and related activities</i>
N	80	Zaštitne i istražne djelatnosti <i>Security and investigation activities</i>
N	81.2	Djelatnosti čišćenja <i>Cleaning activities</i>
N	82	Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti <i>Office administrative, office support and other business support activities</i>

Obveza je praćenja tromjesečna, a bazna je godina 2005. Podaci se dostavljaju u obliku originalnih, sezonski prilagođenih i kalendarski prilagođenih indeksa (WDA).

Od spomenutih djelatnosti, samo su djelatnosti distributivne trgovine i ugostiteljstva (područje G: odjelci 45 i 46; područje I: odjelci 55 i 56 NKD-a 2007.) dosad bile pokrivena redovitim tromjesečnim statističkim istraživanjima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske. Djelatnost trgovine na malo (područje G, odjeljak 47) također je već pokrivena statističkim istraživanjima, i to tromjesečnim istraživanjem distributivne trgovine, ali i posebnim mjesečnim istraživanjem. Obveza praćenja te djelatnosti regulirana je Aneksom C Uredbe o kratkoročnim statistikama.

U 2011. Odjel statistike trgovine i ostalih usluga Državnog zavoda za statistiku počinje s novim istraživanjem, kojim će se dobiti podaci o prometu i za ostale dosad neobuhvaćene uslužne djelatnosti.

2. VAŽNOST STATISTIKE USLUGA U GOSPODARSTVU

Iz važnosti koju ove djelatnosti imaju u gospodarstvu proizlazi i važnost statistike usluga. Gotovo tri četvrtine ukupne dodane vrijednosti EU-a odnosi se na uslužne djelatnosti, a taj udio i dalje raste. U RH je udio svih usluga u ukupnom BDP-u za 2005. iznosio 56%. Premda je ovo još relativno mali udio u usporedbi s EU-om, treba uzeti u obzir i neke druge varijable kako bi se ocijenila važnost tog sektora za statističko promatranje. Na usluge otpada 65,8% svih poslovnih subjekata, odnosno 52,7% svih zaposlenih i 57,8% ukupnog prometa.

Propisom o kratkoročnim statistikama predviđeno je praćenje većeg dijela uslužnih djelatnosti (ali ne svih) i na te djelatnosti, koje se moraju statistički pratiti, u Hrvatskoj, otpada 54,9% svih jedinica, 45,6% zaposlenih i 51,9% prometa. Može se zaključiti da predmet proučavanja statistike uslužnih djelatnosti pokriva više nego polovinu poslovnih subjekata u RH.

The monitoring obligation is quarterly-based and the base year is 2005. Data are submitted in original, seasonally adjusted and working-day adjusted (WDA) indices.

Out of the mentioned activities, only the activities of distributive trade and of hotels and restaurants (section G: divisions 45 and 46; section I: divisions 55 and 56 of the NKD 2007.) were hitherto covered by the regular quarterly statistical survey of the Croatian Bureau of Statistics. The retail trade activity (section G, division 47) is already covered by statistical surveys as well, by the quarterly survey on distributive trade and by a separate monthly survey. The obligation to monitor these activities is regulated by Annex C of the Regulation on Short-Term Statistics.

In 2011, the Trade and Other Services Statistics Department of the Croatian Bureau of Statistics is starting a new survey, which will provide for data on turnover and on other hitherto uncovered service activities.

2. IMPORTANCE OF SERVICE STATISTICS IN ECONOMY

The importance that these activities have in the economy sector also implies the importance of the service statistics. Almost three quarters of the total value added in EU refers to the service activities and it is still growing. In the Republic of Croatia, the share of all services in the total GDP in 2005 was 56%. Although it is a rather small share compared to EU, a number of other variables should be taken into account in order to assess the importance of this sector in the statistical monitoring. Services include 65.8% of all business entities, that is, 52.7% of all persons in employment and 57.8% of the total turnover.

The Regulation on Short-Term Statistics foresees the monitoring of a major part of service activities (although not all of them). These activities, which have to be monitored, include in Croatia 54.9% of all business entities, 45.6% of persons in employment and 51.9% of turnover. It may be concluded, therefore, that the object of the service activities survey covers over a half of all business entities in the Republic of Croatia.

Relativna važnost uslužnog sektora u Hrvatskoj u 2007.

Relative importance of the service sector in Croatia, 2007

	Poslovni subjekti <i>Business entities</i>		Zaposleni <i>Persons in employment</i>		Promet <i>Turnover</i>	
	broj <i>Number</i>	%	broj <i>Number</i>	%	mil. kn <i>Mln kuna</i>	%
Ukupno <i>Total</i>	167 900	-	1 063 125	-	698 023	-
Sve usluge (G – O) <i>All services (G – O)</i>	110 523	65,8	560 428	52,7	403 655	57,8
STS usluge (Aneks D) <i>SBS services (Annex D)</i>	92 259	54,9	485 204	45,6	362 060	51,9

Izvor: PDV datoteke Porezne uprave Ministarstva financija
Source: Databases on VAT of the Tax Administration of the Ministry of Finance

3. TEŠKOĆE U STATISTIČKOM PRAĆENJU USLUGA

Kako bi mjere ekonomske politike bile učinkovite i poboljšale tržišno okruženje, razvile konkurentnost i poticale poduzetništvo, potrebni su vjerodostojni i pravodobni statistički podaci o tom sektoru koji se iznimno brzo razvija.

Statistike usluga relativno su nerazvijene u odnosu na industrijske. Rastući utjecaj uslužnog sektora doveo je do rastućeg interesa planera (razvojnih stratega) za njihovim praćenjem, što u isto vrijeme povećava pritisak na statističke uredе u davanju opsežnijih i važnijih podataka. Europska centralna banka, npr. postavlja zahtjev za razvojem indeksa cijena usluga pri davateljima/pružateljima usluga (*Services Producer Price Indices – SPPI*) kao jednog od najvažnijih kratkoročnih poslovnih indikatora. Slijedom toga, SPPI je uvršten u popis osnovnih europskih indikatora (*Principal European Economic Indicators – PEEIs*), koji je veoma važan za vođenje ekonomske i monetarne politike u europskoj regiji. Na tom popisu također su indikatori – indeks prometa trgovine na malo i indeks prometa ostalih uslužnih djelatnosti.

Općenito je poznato da su statističke službe napredovale u nekoliko posljednjih desetljeća. Taj je razvoj bio baziran na razvoju klasifikacija djelatnosti (uključujući Statističku klasifikaciju ekonomskih djelatnosti – NACE), statističkoga klasificiranja proizvoda u okviru Klasifikacije proizvoda po djelatnostima te na razvoju Sustava nacionalnih računa. Osnovni

3. DIFFICULTIES IN STATISTICAL MONITORING OF SERVICES

In order to make measures of the economic policy effective so they may help improve the market surrounding, develop competitiveness and encourage entrepreneurship, it is necessary to provide for accurate and timely statistical data in this sector that is the subject to an exceptionally fast development.

Service statistics are relatively less developed than the industrial ones. The growing influence of the service sector led to the enlarged interest of development strategists for their monitoring, which at the same time increases the pressure on statistical offices for ensuring more comprehensive and more important data. For example, the European Central Bank requires the development of Services Producer Price Indices (SPPI) at service providers as one of the most important short-term business indicators. Accordingly, SPPI has been included on the list of the Principal European Economic Indicators (PEEIs), which is very important for conducting the economic and monetary politics in the European region. The retail trade turnover index and the turnover index for other services are also included on this list.

It is generally known that the statistical surveys have been developing in recent decades. This development was based on the improvements in classifications of activities (including the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE), statistical classifying of products within the Classification of Products by Activities and the

koncepti, definicije i međunarodni standardi za sastavljanje statistike usluga bili su bazirani na različitim metodološkim priručnicima i često su se razvijali pod pokroviteljstvom različitih međunarodnih organizacija.

U svakom slučaju, statistika usluga ostala je u sjeni mnoštva podataka koji su uglavnom dostupni na području proizvodnje. Statistički sustavi dugo su vremena uglavnom bili usmjereni na industrijske proizvode, njihovu proizvodnju i prodaju. Postoje mnogi razlozi za ovakav asimetričan obuhvat. Proizvodi su povijesno uvijek bili važniji od usluga pa su statistički podaci uglavnom obuhvaćali opipljive (mjerljive) podatke (količinu proizvodnje ugljena i čelika, broj proizvedenih motornih vozila i slično). Opipljivost industrijskih proizvoda omogućuje relativno lako mjerenje u određenim intervalima. Uslijed toga mjesečni pokazatelji za industriju kao što su indeks industrijske proizvodnje ili indeks proizvođačkih cijena, smatrani su glavnim indikatorima za analizu i ocjenu cijeloga gospodarskog ciklusa.

Nasuprot tomu, veličine u uslužnim djelatnostima teško je mjeriti zbog konceptualnih i praktičnih problema. Mnoge su usluge po svojoj prirodi neopipljive i kompleksne i teško ih je prepoznati, a kamoli realno izmjeriti.

Usluge mogu biti jedinstvene (posebne, neponovljive) i potrebno ih je u svakom razdoblju mjerenja tretirati na način kako se tretira novi proizvod (npr. konzultantske usluge). Mnoge usluge mogu biti realizirane (isporučene) u trenutku obavljanja usluge ako postoji neposredan dogovor između prodavatelja i kupca (korisnika), npr. restorani, frizerske usluge, zdravstvo ili kozmetičke usluge.

Neke usluge mogu biti „skrojene” ili „upakirane” na različite načine za različite korisnike. Mnoge poslovne usluge razlikuju se od „tipičnih” proizvoda i zahtijevaju individualan pristup. Osim toga dodatnu težinu daje činjenica da se ovim djelatnostima obično bave mala ili srednje velika poduzeća i obrtnici, što utječe na kompleksnost

System of National Accounts. The basic concepts, definitions and international standards for the creation of the services statistics were based on various methodological guidelines and they were often developed under the auspices of various international organisations.

In any case, the services statistics remained in the shadow of a multitude of data that are mainly available in the field of production. Statistical systems were for a long period of time focused chiefly to industrial products, their production and sale. There are many reasons for such an asymmetric coverage. Historically, products were always seen as being more important than services, so statistical data mainly comprised tangible (measurable) data (quantities of coal and steel produced, number of produced motor vehicles etc.). The tangibility of industrial products makes the process of measuring relatively easy in particular intervals. Consequently, monthly industrial indicators, such as the industrial production index or consumer price index, were considered main indicators for an analysis and assessment of the whole economic cycle.

In contrast to this, for conceptual and practical reasons it is difficult to measure values in service activities. A number of services are by their very nature untangible and complex and it is not easy even to recognise them, not to mention to measure them in real terms.

Services may be unique (special, unrepeatable), so it is necessary to treat them, in every single measuring period, in the same way a new product is treated (e.g. consultancy services). A number of services may be realised (delivered) in the course of their rendering if there is a direct agreement between a provider and a client, e.g. restaurants, hairdresser's services, health services or cosmetic services.

Some services may be "designed" or "packed" in different ways for different users. A number of business services differ from "typical" products and require an individual approach. In addition, the fact that usually small or medium-sized enterprises or tradesmen are engaged in these services makes the measurements even more difficult

istraživanja i visinu troškova za praćenje svake vrste usluga posebno.

U modernim, uslužno orijentiranim i razvijenim ekonomijama, industrijski pokazatelji koji se odnose na proizvodnju i proizvođačke cijene ne mogu i dalje biti dobar pokazatelj razvoja i davati dobru cjelokupnu sliku ekonomije ako se ne obuhvate i slični podaci za uslužne djelatnosti.

Porast udjela usluga u cjelokupnoj ekonomiji prouzročio je proširenje obuhvata prikupljanja podataka kako bi se proučio i razvoj uslužnog, a ne samo industrijskog sektora. Centralne/nacionalne banke trebaju informacije o inflatornim pritiscima, poslovni analitičari zahtijevaju informacije o kratkoročnim kretanjima u uslužnim djelatnostima, a sektor Nacionalnih računa treba kompletiranje informacija za mjerenje opsega promjena i sastavljanje tromjesečnih nacionalnih računa.

Razvojni rad na području uslužnih djelatnosti osnova je za postizanje boljih i realnijih poslovnih indikatora.

4. METODOLOGIJA ZA TROMJESEČNI IZVJEŠTAJ TRGOVINE I OSTALIH USLUGA (USL-1)

4.1. Svrha statističkog istraživanja

Svrha statističkog istraživanja o prometu u trgovinskim i drugim uslužnim djelatnostima jest tromjesečno statističko praćenje prometa (prihoda od prodaje roba i usluga) u uslužnim djelatnostima i mjerenje dinamike njegova kretanja. Tromjesečno izračunavanje indeksa prometa namijenjeno je jednostavnom praćenju kretanja promjena u gospodarskom razvoju. Pogodno je za kratkoročna promatranja i analize gospodarskog razvoja. Kao i kod drugih kratkoročnih konjunktivnih statistika, osnovna je svrha mjeriti dinamiku kretanja pojave, a ne njezinu razinu.

To će istraživanje zamijeniti sva dosadašnja tromjesečna istraživanja koja su djelomično pokrivala područja uslužnog sektora (područja

and causes the need for more complex surveys and more finances for monitoring of each of those services separately.

In modern, service-oriented and developed economies, industrial indicators that refer to the production and production prices can no longer be a good indicator of development and provide a proper overall picture of economy unless similar data on service activities are included.

The growth of services share in the overall economy caused the enlargement of the data collection coverage in order to study the development of both the services and industrial sectors. Central/national banks need information on inflationary pressures business analysts demand information on short-term changes in service activities and the national accounts sector need complete information for the measuring of the volume of changes and for the compilation of quarterly national accounts.

The work on the development of service activities is a basis for getting better and more accurate business indicators.

4. THE METHODOLOGY FOR THE QUARTERLY REPORT ON TRADE AND OTHER SERVICES (USL-1 form)

4.1. Purpose of the statistical survey

The purpose of the statistical survey on turnover in trade and other services is the quarterly statistical monitoring of turnover (income from sale of goods and services) in service activities as well as the measuring of the dynamics of its change. The quarterly compilation of the turnover index is intended for a simple monitoring of change flows in economic development. It is suitable for short-term observations and analyses of the economic development. Just like in other short-term conjunctive statistics, the basic purpose is not the level of a particular phenomenon but rather its dynamic of change.

This survey will substitute all former quarterly surveys that partly covered areas of the services sector (the NKD 2007. sections G

G i I NKD-a 2007.) i proširit će se predmet praćenja na ostale neobuhvaćene usluge.

Osim toga svrha je istraživanja i racionalizacija prikupljanja podataka, smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica, skraćivanje rokova izvješćivanja, pojednostavljenje upitnika, smanjenje troškova istraživanja, izbjegavanje dvostrukosti u obuhvatu izvještajnih jedinica i publiciranja različitih rezultata za istu pojavu.

4.2. Pravna i metodološka osnova istraživanja

Pravna osnova za provođenje istraživanja jest Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03. i 75/09.) i Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti. Metodološku osnovu čine propisi Eurostata i nacionalni propisi.

Propisi Eurostata na kojima se temelji metodologija za ovo istraživanje jesu:

- Uredba Vijeća (EZ) br. 1165/98 od 19. svibnja 1998. o kratkoročnim statistikama
- Uredba (EZ) Europskog parlamenta i Vijeća br. 1158/98 o izmjenama i dopunama Uredbe Vijeća (EZ) br. 1165/98 o kratkoročnim statistikama
- Uredba Komisije (EZ) br. 1503/06 o provedbi i izmjenama i dopunama Uredbe Vijeća (EZ) br. 1165/98 o kratkoročnim statistikama u pogledu definicija i varijabla, popisa varijabla i učestalosti prikupljanja podataka.

4.3. Jedinice promatranja

Jedinice promatranja jesu poslovni subjekti (pravne osobe i obrtnici) koji su u Statističkome poslovnom registru po svojoj glavnoj djelatnosti razvrstani u sljedeće uslužne djelatnosti: distributivna trgovina (osim trgovine na malo koja se prati mjesečnim istraživanjem), ugostiteljstvo, promet i skladištenje, informacijske i komunikacijske djelatnosti, izdavačke djelatnosti, proizvodnja i emitiranje filmova i zvučnih zapisa, računalne djelatnosti, stručne i tehničke djelatnosti, pravne i računovodstvene usluge, promidžba, djelatnosti zapošljavanja i

and I), while monitoring will be extended to other yet non-included services.

In addition, the purpose of the survey is also the rationalisation of data collection, the reduction of the burden to reporting units, shortening of reporting deadlines, simplification of questionnaires, reduction of survey costs, avoiding of duplicity in the coverage of reporting units and publishing of different results for one and the same phenomenon.

4.2. Legal and methodological basis of the survey

The legal basis for the conduct of the survey are the Official Statistics Act (NN, Nos. 103/03 and 75/09) and the Annual Implementation Plan of Statistical Activities.

The methodology for this survey is based on the following Eurostat regulations:

- *Council Regulation (EC) No. 1165/98 of 19 May 1998 concerning short-term statistics*
- *Regulation (EC) No. 1158/2005 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2005 amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics*
- *Commission Regulation (EC) No. 1503/06 of implementing and amending Council Regulation (EC) No. 1165/98 concerning short-term statistics as regards definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation.*

4.3. Reporting units

Reporting units are business entities (legal entities and tradesmen) classified in the Statistical Business Register by their main activity into the following service activities: distributive trade (except retail trade, which is monitored by a monthly survey), hotels and restaurants, turnover and storage, information and communication activities, publishing activities, motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, computing activities, professional and technical activities, legal and accounting

čišćenja, zaštitne djelatnosti te razne druge poslovne djelatnosti.

Podaci se odnose na cijeli poslovni subjekt (ukupan promet), tj. obuhvaća se i promet od mogućih sporednih djelatnosti ako ih poduzeće obavlja.

4.4. Obuhvat izvještajnih jedinica

Istraživanje se provodi metodom uzorka. Za oblikovanje okvira za uzorak upotrijebljen je Statistički poslovni registar. Okvir za 2011. sastoji se od 78 245 jedinica, a u uzorak je izabrano 7 147 (velikih, srednjih, malih) jedinica. Istraživanjem su obuhvaćeni svi veliki i srednje veliki poslovni subjekti (poslovni subjekti s 50 i više zaposlenih), dok su mikro i mali poslovni subjekti izabrani slučajnim stratificiranim uzorkom. Stratifikacija uzorka provodi se prema pretežnoj djelatnosti i veličini poslovnog subjekta. Pretežna djelatnost određena je za svaki poslovni subjekt u skladu s Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti (NKD 2007.). Kriterij za određivanje veličine poslovnog subjekta jest broj zaposlenih.

Prema veličini poslovni subjekti razvrstani su na sljedeći način:

- o razred veličine 1: 0 – 4 zaposlena
- o razred veličine 2: 5 – 9 zaposlenih
- o razred veličine 3: 10 – 19 zaposlenih
- o razred veličine 4: 20 – 49 zaposlenih
- o razred veličine 5: 50 – 99 zaposlenih
- o razred veličine 6: 100 – 249 zaposlenih
- o razred veličine 7: 250 i više zaposlenih.

4.5. Način prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom. Za svaku jedinicu iz adresara sastavlja se izvještaj na obrascu USL-1. Izvještaj se sastavlja u dva primjerka, od kojih izvještajna jedinica jedan zadržava za svoje potrebe, a drugi dostavlja nadležnome statističkom tijelu u roku koji joj to tijelo odredi, u skladu s

services, advertising, employing and cleaning activities, security activities and various other business activities.

Data refer to the business entity as a whole (total turnover), that is, they also comprise the turnover of secondary activities if an enterprise is engaged in them.

4.4. Coverage of reporting units

The survey is based on the sample method. The Statistical Business Register was used to create a sample framework. The framework for 2011 consists of 78 245 business entities and 7 147 business entities (large, medium-sized and small ones) were selected into the sample. The survey covered all large and medium-sized business entities (employing 50 and more persons), while micro-sized and small business entities were selected by using the random stratified sample. The stratification of a sample was carried out according to the prevailing activity and size of a business entity. The prevailing activity was defined for every business entity in line with the National Classification of Activities (NKD 2007.). The criterium for defining the size of a business entity was the number of persons in employment.

By size, business entities were classified as follows:

- o *Size class 1: 0 – 4 persons in employment*
- o *Size class 2: 5 – 9 persons in employment*
- o *Size class 3: 10 – 19 persons in employment*
- o *Size class 4: 20 – 49 persons in employment*
- o *Size class 5: 50 – 99 persons in employment*
- o *Size class 6: 100 – 249 persons in employment*
- o *Size class 7: 250 and more persons in employment.*

4.5. Method of data collection

Data are collected by using the reporting method. A report on each business entity is given on two copies of the USL-1 form. One copy stays in the reporting unit for its needs and the other is sent to the competent statistical office within a timetable specified by that office, in line with

Godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti.

Osim dostave poštom, izvještaji se mogu dostaviti i elektroničkom poštom izravno Državnom zavodu za statistiku (obrazac je dostupan u Word ili Excel formatu) ili telefaksom. Izabrane jedinice moraju upitnike ispunjene podacima za prethodno tromjesečje dostaviti mjerodavnim statističkim tijelima najkasnije 20 dana po isteku tromjesečja.

4.6. Izvori podataka za sastavljanje upitnika

Izvor podataka za sastavljanje izvještaja USL-1 jest knjigovodstvena ili druga dokumentacija poslovnog subjekta. Iznimno, ako izvještajna jedinica ne raspolaže preciznim knjigovodstvenim ili nekim drugim izvorom, potrebno je izvršiti najbolju moguću stručnu procjenu podataka.

4.7. Organizacija provođenja istraživanja

U provođenju statističkog istraživanja sudjeluju Državni zavod za statistiku, područne jedinice Državnog zavoda za statistiku u županijama i njihove ispostave te statističko tijelo Grada Zagreba.

Državni zavod za statistiku izrađuje jedinstvene statističke standarde i instrumente za provođenje istraživanja, obrađuje, objavljuje i na druge načine diseminira rezultate korisnicima u zemlji i međunarodnim institucijama. Zavod obavlja sve pripreme nužne za pravilno i uspješno provođenje istraživanja. Za tu svrhu sastavlja adresar izvještajnih jedinica, tiska obrasce, upute i druge materijale, dostavlja ih područnim jedinicama i statističkom tijelu Grada Zagreba, preuzima obrasce, kontrolira obuhvat, priprema izvještaje za obradu (kontrolira potpunost i računsku i logičku kvalitetu podataka na obrascima), unosi podatke i obrađuje ih te objavljuje rezultate istraživanja. Brine se o provođenju jedinstvenih standarda i uputa i kvalitetnom izvršenju svih poslova povezanih s istraživanjem. Osigurava stručnu pomoć područnim jedinicama u županijama i statističkom tijelu Grada Zagreba te izvještajnim jedinicama, daje upute za

the Annual Implementation Plan of Statistical Activities.

Except sending by mail, reports may be submitted by e-mail directly to the Croatian Bureau of Statistics (the form is available in either Word or Excel formats) or by telefax. Selected business entities are obliged to submit questionnaires containing data for the previous quarter to competent statistical offices at least 20 days after the end of that quarter.

4.6. Data sources for the creation of the questionnaire

Data sources for the creation of the USL-1 questionnaire are bookkeeping and other documentation of a business entity. Exceptionally, if a reporting unit does not have a precise bookkeeping or other source, it is necessary to conduct an expert data estimation as good as possible.

4.7. Organisation of the survey conduct

The conduct of the survey is done by the Croatian Bureau of Statistics, statistics departments of the Croatian Bureau of Statistics in counties and their branches and the statistical office of the City of Zagreb.

The Croatian Bureau of Statistics prepares uniform statistical standards and instruments for the conduct of surveys, processes, publishes and disseminates in other ways results to users in the country and to international institutions. The Bureau prepares all that is necessary for the correct and successful conduct of surveys. For that purpose, it prepares an address book of reporting units, prints questionnaires, instructions and other materials, delivers them to statistics departments and to the statistical office of the City of Zagreb, takes over the questionnaires, controls the coverage, prepares reports to be processed (controls the fullness and computing and logical quality of data given on the questionnaires), enters data and processes them and finally publishes the survey data. It also makes sure that the uniform standards and instructions are met and that all work related to the survey is carried out in terms of quality. It provides the expert support to statistics departments and to the statistical office of the City of Zagreb as well as to

provođenje istraživanja, a po potrebi održava instruktaže.

Područne jedinice Državnog zavoda za statistiku u županijama i njihove ispostave i statističko tijelo Grada Zagreba dostavljaju obrasce i druge materijale izvještajnim jedinicama prema adresaru, daju im upute pri ispunjavanju obrazaca, prikupljaju ispunjene obrasce, šifriraju identifikacijske podatke, kontroliraju potpunost i točnost podataka na obrascu, prekontroliran materijal dostavljaju Državnom zavodu za statistiku do propisanog roka te obavljaju druge poslove što ih u provođenju istraživanja određuje Državni zavod za statistiku.

Izvještajne jedinice ispunjavaju obrazac na osnovi Uputa koje se nalaze na obrascu te ih ispunjene vraćaju nadležnome statističkom tijelu do roka koji to tijelo odredi.

Podaci se obrađuju elektronički na razini Republike Hrvatske. Podaci se objavljuju u Priopćenju, Mjesečnome statističkom izvješću i Statističkom ljetopisu.

4.8. Definicije i metodološka objašnjenja

Promet (varijabla 120 prema Propisima Eurostata za kratkoročne statistike)

Promet je ukupni iznos što ga poduzeće obračuna za prodaju robe ili za obavljene usluge u izvještajnom razdoblju. Taj iznos odgovara tržišnoj prodaji roba i usluga trećim osobama. Promet obuhvaća sve poreze i takse na robu i usluge koje je poslovni subjekt fakturirao osim poreza na dodanu vrijednost koju je poslovni subjekt fakturirao vis-à-vis svoga kupca i ostali slični odbitni porezi izravno vezani uz promet.

Promet također obuhvaća sve ostale troškove (transporta, pakiranja itd.) prema kupcu, čak i kad su ti troškovi posebno iskazani na računu. Smanjenje cijena, rabati i popusti te vrijednost vraćene isporuke moraju se odbiti. Smanjenje cijena, rabati i popusti naknadno odobreni kupcu, npr. na kraju godine, ne uzimaju se u obzir. Prihod klasificiran kao ostali poslovni prihod,

reporting units, gives instructions for the conduct of surveys and organises trainings if necessary.

The statistics departments of the Croatian Bureau of Statistics in counties and their branches as well as the statistical office of the City of Zagreb submit questionnaires and other materials to the reporting units according to the address book, give them instructions related to filling in the questionnaires, collect the filled-in questionnaires, code identification data, control the fullness and accuracy of the data submitted on the questionnaires, submit the checked material to the Croatian Bureau of Statistics according to the defined time schedule and carry out other work set by the Croatian Bureau of Statistics in relation to the survey conduct.

Reporting units fill in the questionnaire according to the Instructions given on the questionnaire and then return them to the competent statistical office according to the time schedule defined by that office.

Data are electronically processed at the level of the Republic of Croatia. Data are published in the First Release, the Monthly Statistical Report and the Statistical Yearbook.

4.8. Definitions and notes on methodology

Turnover (variable 120 according to the Eurostat methodology on short-term statistics)

Turnover comprises the totals invoiced by the observation unit during the reference period, and this corresponds to market sales of goods or services supplied to third parties. Turnover includes all duties and taxes on the goods or services invoiced by the unit with the exception of the VAT invoiced by the unit vis-a-vis its customer and other similar deductible taxes directly linked to turnover.

Turnover also includes all other charges (transport, packaging, etc.) passed on to the customer, even if these charges are listed separately in the invoice. Reduction in prices, rebates and discounts as well as the value of returned packing must be deducted. Price reductions, rebates and bonuses conceded later to clients, for example at the end of the year, are not taken into account. Incom

financijski prihod i izvanredni prihod u računima poduzeća isključuju se iz prometa. Subvencije primljene od države ili institucija Europske unije se također isključuju.

Promet se iskazuje u tekućim cijenama koje vrijede u vrijeme izdavanja računa.

Prema toj definiciji uglavnom su **uključene** ove stavke:

- prodaja industrijskih proizvoda
- prodaja proizvoda koje su proizveli podizvođači
- prodaja robe nabavljene za preprodaju u istom stanju u kojem je primljena
- fakturirane obavljene usluge
- prodaja nusproizvoda
- fakturirani iznosi za pakiranje i transport
- fakturirani sati rada trećim osobama za rad podizvođača
- fakturirano održavanje, instaliranje i popravci
- fakturirano postavljanje (plaćanje u fazama)
- fakturirani razvoj softvera i softverske licencije
- prodaja nabavljene električne energije, plina, topline, pare i vode
- prodaja otpada i ostataka materijala.

Prodaja na **kredit** je također uključena.

Ono što se klasificira kao ostali **poslovni prihod, financijski prihod ili izvanredni prihod** u računovodstvu poduzeća, tj. stavke koje se uglavnom **isključuju** jesu:

- provizije
- zakupi i najamnine
- zakupi za vlastitu proizvodnu jedinicu i strojevi ako ih rabe treće strane
- zakupi stanova u vlasništvu poduzeća
- primanja za licencije
- primanja od objekata namijenjenih osoblju (npr. tvorničke kantine)
- nabavke proizvoda i usluga unutar promatrane jedinice
- prodaja vlastite zemlje i fiksne imovine

classified as other operating income, financial income and extraordinary income in company accounts is excluded from turnover. Subsidies received from public authorities or the institutions of the European Union are also excluded.

The turnover is expressed in current prices valid at the making out of a bill.

*According to this definition, the items generally **included** are:*

- *sales of manufactured products,*
- *sales of products manufactured by subcontractors,*
- *sales of goods purchased for resale in the same condition as received,*
- *invoiced services provided,*
- *sales of by-products,*
- *invoiced charges for packaging and transport,*
- *invoiced hours worked to third parties for labour only subcontracting,*
- *invoiced mounting, installations and repairs,*
- *invoiced instalments (stage payments),*
- *invoiced development of software and software licences,*
- *sales of supplied electric power, gas, heat, steam and water,*
- *sales of waste and scrap materials.*

Credit sale is also included.

*Subject to the treatment of income classified as **other operating income, financial income and extraordinary income** in company accounts, the items generally **excluded** are:*

- *commissions,*
- *leases and rentals,*
- *leases for own production units and machines if used by third parties,*
- *leases of company-owned dwellings,*
- *receipts for licence-fees,*
- *receipts from staff facilities (for example from a factory canteen),*
- *the supply of products and services within the observation unit,*
- *sales of own land and fixed assets,*

- o prodaja ili zakup vlastitog imetka
- o prodaja udjela
- o primici od kamata i dividendi
- o subvencije
- o ostali izvanredni prihod.

Te stavke mogu biti također **uključene** u promet samo ako nastaju u **glavnom području poslovanja** izvještajne jedinice.

Provizija se iskazuje kao promet u djelatnostima posredovanja (agencijski i slični poslovi).

Izvještajna jedinica iskazuje **ukupan promet od svih svojih djelatnosti**, kako od glavne tako i od sporednih djelatnosti, ako ih obavlja.

4.9. Međunarodno usporedivi podaci

Podaci o prometu uslužnih djelatnosti međunarodno su usporedivi na razini EU-a. Eurostat tromjesečno preuzima indekse prometa, izračunane u odnosu na baznu godinu (u originalnom obliku te desezonirane i prilagođene broju radnih dana). Neke zemlje, uglavnom veće, podatke dostavljaju mjesečno.

Podaci za članice EU-a i Republiku Hrvatsku mogu se naći u bazi podataka Eurostata na internetskoj stranici <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/eurostat/home>, i to:

*Statistics Database
Industry, trade and services
Short-term business statistics
Trade and services.*

4.10. Obrada podataka

Podaci se prikupljaju na osnovi uzorka, a zatim se iz tih podataka u skladu s odgovarajućom statističkom metodologijom procjenjuje cijela promatrana populacija. Osnova za procjene jesu podaci poslovnih subjekata koji su uključeni u istraživanje i koji su dostavili podatke. Ti se podaci zatim s pomoću pondera (težina) preračunaju za cijelu ciljnu populaciju. Ponder se računa kao umnožak pondera iz uzorka i pondera neodgovora. Ponder iz uzorka izračunan je kao recipročna vrijednost vjerojatnosti izbora,

- o sales or leases of own properties,
- o sales of shares,
- o interest receipts and dividends,
- o subsidies,
- o other extraordinary income.

The above items may be **included** if they generate turnover in the **principle field of operation** of the observation unit.

Commission is expressed as a turnover in mediation activities (activities of agencies etc.).

A reporting unit presents the **overall turnover from its activities**, both from principal and secondary ones if any.

4.9. Internationally comparable data

Data on the turnover from service activities are internationally comparable at the EU level. Eurostat takes over turnover indices on quarterly basis, calculated in relation to a base year (original as well as seasonally and working-day adjusted). Certain countries, mostly big ones, submit data on monthly basis.

The following data for the EU Member States and for the Republic of Croatia are available in the Eurostat data base on the web site <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/eurostat/home>:

*Statistics Database
Industry, trade and services
Short-term business statistics
Trade and services.*

4.10. Data processing

Data are collected on sample basis, after which they are used for the estimation of the whole monitored population in line with the respective statistical methodology. The basis for estimates is data obtained from business entities included in the survey, who submitted data. These data are then recalculated by using ponders (weights) for the whole target population. The ponder is calculated as a sum of sample and non-response ponders. The sample ponder is calculated as a reciprocal value of selection probability, while the non

a ponder neodgovora kao odnos između broja jedinica u uzorku i broja jedinica koje su odgovorile i neodgovarajućih jedinica. Kod netipičnih podataka (iznimno velikih podataka u stratumu) tako izračunan ponder množi se i ponderom koji smanjuje njihov utjecaj na konačne procjene. Ponderiranje se provodi po stratumima koji su definirani skupinom djelatnosti i veličinskim razredom poduzeća.

Neke jedinice koje su izabrane u uzorak ne odgovaraju zahtjevima istraživanja zbog načina izbora uzorka, reorganizacija ili drugih promjena u svom poslovanju (još nisu počele poslovati ili su prestale poslovati, u stečaju su, ne obavljaju promatrane djelatnosti itd.). Sve takve jedinice smatraju se neodgovarajućima. Odnos između broja jedinica koje su prihvatljive i broja jedinica u uzorku izražen je stupnjem prihvatljivosti. Budući da se broj jedinica koje su prihvatljive mijenja iz tromjesečja u tromjesečje, mijenja se i stupanj prihvatljivosti. Također, u svakom tromjesečju mijenja se i broj jedinica koje su odgovorile na upitnik. One jedinice koje nisu odgovorile, iako su prihvatljive, odnosno posluju, broje se kao manjkajući odgovor.

Jedinicama koje ne odgovore na upitnik pripisuju se (imputiraju) podaci uzimajući u obzir njihove podatke o prometu koje su iskazale u prethodnom tromjesečju i s obzirom na izračunani prosječni omjer između prometa iskazanih u tekućem i prethodnom tromjesečju onih poduzeća u istom stratumu koja su odgovorila. Ako poduzeće koje je u uzorku novo ne odgovori na upitnik, njegovi podaci procjenjuju se s pomoću preostalih odgovora u istom stratumu i registarskih podataka tog poduzeća.

Podaci su ponderirani zbog različitih vjerojatnosti izbora jedinice u uzorak, a ponderi su još korigirani s obzirom na omjer novonastalih poduzeća i poduzeća iz okvira koja su prestala s radom.

Za određivanje statusa izvještajnih jedinica koristi se sljedeći šifarnik:

status 0 – posluje, odbija dostaviti izvještaj

status 1 – posluje, dostavio izvještaj

response ponder is calculated as a relation between the number of units in the sample and the number of units' responses and non-responses. In case of untypical data (extraordinary large data in the stratum), the ponder obtained that way is also multiplied by a ponder that diminishes their effect on final estimations. Weighting is carried out by strata that are defined by activity groups and size class of enterprises.

There are units selected into the sample that do not meet the survey requirements due to the method of sample selection, reorganisations or other changes in their operation (they have not started operating yet, they have gone bankrupt, they are not engaged in monitored activities etc.). All such units are considered unsuitable. The relation between the number of units in the sample is expressed by the level of their acceptability. Since the number of acceptable units changes over quarters, their level of acceptability is also a subject to change. Moreover, the number of units that responded the questionnaire is also different in every quarter. The non-response units, although acceptable, that is, those which run business, are counted as non-response.

Units that do not respond the questionnaire are treated in a way that data are imputed to them, taking into account data on the turnover that they submitted in a previous quarter and given the calculated average proportion between turnovers presented in a current and in a previous quarter of enterprises that responded and that are located in the same stratum. If a new enterprise does not respond the questionnaire, its data are estimated by taking into account other responses in the same stratum and registry data on this enterprise.

Data are weighted due to a difference of probabilities of the selection of a unit into a sample and weights are additionally corrected in regard to the proportion of newly-created enterprises and enterprises that stopped running business.

In order to define the status of reporting units, the following codes are used:

status 0 – runs business, declines to submit a report

status 1 – runs business, report submitted

status 2 – objavljen, prestao s radom

status 3 – ne bavi se uslužnim djelatnostima koje su predmet istraživanja

status 4 – u mirovanju

status 5 – u stečaju, likvidaciji

status 6 – neisporučen obrazac

status 7 – rezerva

status 8 – rezerva

status 9 – ostalo.

status 2 – unregistered, stopped running business

status 3 – not engaged in service activities that are the object of the survey

status 4 – dormant

status 5 – bankruptcy, liquidation

status 6 – unsubmitted questionnaire

status 7 – reserve

status 8 – reserve

status 9 – other.

4.11. Preciznost procjena

Budući da u istraživanje nisu uključene sve jedinice ciljne populacije, nego se radi o slučajno izabranom uzorku jedinica, pri procjenama se pojavljuju uzoračke pogreške. Na veličinu uzoračke pogreške utječe dizajn uzorka, veličina uzorka i varijabilnost podataka.

Procjenjuje li se na osnovi uzorka neka karakteristika osnovnog skupa, različiti uzorci daju i različite (slične) vrijednosti procjene. Stoga se s određenim načinom izbora uzorka i procjenjivanja povezuju veličine kao što su standardna pogreška (koja kvadrirana daje varijancu) i koeficijent varijacije. Standardna pogreška jest apsolutni pokazatelj raspršenosti procjena neke karakteristike osnovnog skupa koje bi se dobile za sve različite uzorke iz osnovnog skupa oko stvarne vrijednosti te karakteristike osnovnog skupa. Zbog toga su jasna nastojanja da se uzorak izabere i karakteristika osnovnog skupa procijeni tako da standardna pogreška bude što manja. Koeficijent varijacije jest relativna mjera (postotak) preciznosti procjene. Osim tih mjera, izračunava se i donja i gornja granica intervala pouzdanosti procjene.

Procjene promatranih varijabli imaju različitu preciznost. Na manje precizne procjene upućuje se tako da ih se označi posebnom oznakom ili se procjena uopće ne objavljuje.

Procjene s koeficijentom varijacije:

- manjim od 0,15 ($CV \leq 0,15$) dovoljno su precizne i objavljene su bez ograničenja
- od 0,15 do 0,30 ($0,15 < CV \leq 0,30$) manje su precizne i upisane su u zagradi

4.11. Accuracy of estimates

Since the survey does not include all units of a target population but rather a randomly selected sample of units, there are sample errors that may occur in estimations. The size of the sample error is conditioned by a sample design, sample size and variability of data.

If a certain characteristic of a basic set is estimated on the sample basis, different samples would not provide identical but only similar estimation values. Therefore, a specific method of a sample selection and estimation is used in connecting values such as a standard error (which, if squared, gives a variance) and a variation coefficient. The standard error is an absolute indicator of a dispersion of estimates from real values of a particular characteristic of a basic set, which would be obtained for all different samples in the basic set. Therefore, there are understandable efforts to select a sample and to estimate a characteristic of a basic set in a way that would make a standard error as small as possible. A variation coefficient is a relative measure (percentage) of the accuracy of an estimate. Along with these measures, a lower and upper limit of a confidence interval.

The accuracy of estimates of monitored variables vary. Less accurate estimates are specially marked or the estimate is not published at all.

Estimates with a variation coefficient:

- less than 0.15 ($CV \leq 0.15$) are accurate enough to be published without limits*
- from 0.15 to 0.30 ($0.15 < CV \leq 0.30$) are less accurate and are put into parenthesis*

- većim od 0,30 ($CV > 0,30$) premalo su precizne za objavu i umjesto procjene upisana je točka (.).

4.12. Način iskazivanja rezultata

Rezultati se objavljuju u obliku indeksa nominalnog prometa, tj. prometa iskazanog u tekućim cijenama iz kojeg nije isključen utjecaj promjene cijena. Indeksi se iskazuju u tri oblika:

- o originalni (neprilagođeni) indeksi
- o sezonski prilagođeni indeksi – desezonirani (SA)
- o kalendarski prilagođeni indeksi (WDA).

Svrha je ovih indeksa prikazivanje kretanja razvoja tržišta roba i usluga.

Indeksi nominalnog prometa u originalnom, neprilagođenom iznosu za tekuće tromjesečje izračunavaju se u odnosu na prosjek bazne godine ($I_{KV_{t,N}}$), zatim u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ($I_{KV_{t-12,N}}$) i u odnosu na prethodno tromjesečje ($I_{KV_{t-1,N}}$).

Sezonski i kalendarski utjecaji uklanjaju se iz indeksa metodom Tramo/Seats, koja se temelji na modelima ARIMA. Modeli se svake godine temeljito provjeravaju. Pritom se u obzir uzima raspoloživo razdoblje. Ako se model promijeni, nastoji se da promjene budu što manje. U podacima su prikazane originalne vrijednosti indeksa, vrijednosti iz kojih su izlučeni sezonski i kalendarski utjecaji (desezonirane vrijednosti) i vrijednosti prilagođene utjecaju broja radnih dana. Desezonirane vrijednosti jesu vrijednosti koje sadrže samo komponentu trend-ciklus i slučajnu komponentu. Vrijednosti prilagođene utjecaju broja radnih dana jesu vrijednosti iz kojih su uklonjeni kalendarski utjecaji. U kalendarske utjecaje ubraja se utjecaj broja radnih dana, utjecaj praznika (uključujući i Božić) i utjecaj prijestupne godine. Spomenuti utjecaji uklanjaju se samo kod onih vremenskih serija kod kojih su ti utjecaji statistički važni. Prema dogovoru, sezonska prilagodba uvijek se primjenjuje na podacima koji su prethodno kalendarski prilagođeni.

- more than 0.30 ($CV > 0.30$) are not accurate enough to be published, so a dot is put into parenthesis instead of an estimate (.).

4.12. Method of presenting of results

Results are issued in the form of nominal turnover indices, that is, the turnover expressed in current prices from which an effect of a price change is not excluded. Indices are presented in three forms:

- o original (unadjusted) indices
- o seasonally adjusted indices (SA)
- o working-day adjusted indices (WDA).

The purpose of these indices is the presentation of changes in the market of goods and services.

Nominal turnover indices in original, unadjusted amount for a current quarter are calculated in relation to the average of a base year ($I_{KV_{t,N}}$), then in relation to the same period of a previous year ($I_{KV_{t-12,N}}$) and finally in relation to a previous quarter ($I_{KV_{t-1,N}}$).

Seasonal and calendar effects are removed from indices by using the Tramo/Seats method, which is based on ARIMA models. Models are thoroughly checked every year, in which the available period is taken into account. If the model has to be changed, every effort is made for changes to be as small as possible. Data show original values of indices, values from which seasonal and calendar effects are removed (seasonally adjusted values) and working-day values. Seasonally adjusted values are those that contain only trend cycle and random components. Working-day adjusted values are those from which calendar effects have been removed. Calendar effects include the working-day effect, holiday effect (including Christmas) and a leap-year effect. These effects are removed only from time series in which they are statistically significant. As a rule, the seasonal adjustment is always applied to data that have been previously calendar adjusted.

Upotrebljava se neizravna metoda desezoniranja i kalendarske prilagodbe, što znači da se desezoniraju i kalendarski prilagođuju samo indeksi izračunani u odnosu na prosjek bazne godine.

Indirect method of the seasonal and calendar adjustments is used, which means that only indices calculated in relation to the base year average are seasonally and calendar adjusted.

Indeksi za tekuće tromjesečje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ($I_{KV_t, WDA}$) kalendarski su prilagođeni, tj. isključen je utjecaj kalendara, a izračunavaju se po sljedećoj formuli:

Indices for a current quarter in relation to the same period of a previous year ($I_{KV_t, WDA}$) are calendar adjusted, that is, the calendar effect is excluded. They are calculated according to the following formula:

$$I_{KV_t, WDA} = \frac{I_{BAZ_{t, WDA}}}{I_{BAZ_{t-12, WDA}}} * 100$$

$$I_{KV_t, WDA} = \frac{I_{BAZ_{t, WDA}}}{I_{BAZ_{t-12, WDA}}} * 100$$

Indeksi za tekuće tromjesečje u odnosu na prethodno tromjesečje (verižni indeksi, $I_{VER_{t, SA}}$) sezonski su prilagođeni, tj. isključen je utjecaj sezone, ali prethodno i utjecaj kalendara, a izračunavaju se po sljedećoj formuli:

Indices for a current quarter in relation to a previous quarter (chain indices, $I_{VER_{t, SA}}$) are seasonally adjusted, that is, the seasonal effect is excluded, but only after the calendar effect has been excluded. They are calculated according to the following formula:

$$I_{VER_{t, SA}} = \frac{I_{BAZ_{t, SA}}}{I_{BAZ_{t-1, SA}}} * 100$$

$$I_{VER_{t, SA}} = \frac{I_{BAZ_{t, SA}}}{I_{BAZ_{t-1, SA}}} * 100$$

u kojoj je:
in which:

t	tromjesečje quarter
t-1	prethodno tromjesečje previous quarter
t-12	isto tromjesečje prethodne godine same quarter of previous year
$I_{KV_{t, WDA}}$	indeksi prometa tekućeg tromjesečja u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine prilagođeni broju radnih dana (isključen je utjecaj kalendara) turnover indices of a current quarter in relation to a same quarter of a previous year, working-day adjusted (calendar effect excluded)
$I_{VER_{t, SA}}$	indeksi prometa tekućeg tromjesečja u odnosu na prethodno tromjesečje (isključeni su utjecaj sezone i utjecaj kalendara) turnover indices of a current quarter in relation to a previous quarter (excluding seasonal and calendar effects)
$I_{BAZ_{t, WDA}}$	indeksi prometa tekućeg tromjesečja u odnosu na prosjek bazne godine, prilagođeni broju radnih dana (isključen je utjecaj kalendara) turnover indices of a current quarter in relation to a base year average, working-day adjusted (calendar effect excluded)
$I_{BAZ_{t, SA}}$	indeksi prometa tekućeg tromjesečja u odnosu na prosjek bazne godine (isključeni su utjecaj sezone i utjecaj kalendara). turnover indices of a current quarter in relation to a base year average seasonal and calendar effects excluded)

4.13. Učestalost prikupljanja i objavljivanja podataka

Referentno razdoblje jest razdoblje za koje se prikupljaju i objavljuju podaci (prethodno tromjesečje).

Podaci se objavljuju tromjesečno. Prvi rezultati objavljuju se u pravilu 60 dana po isteku tromjesečja (t+60) u Priopćenju i na internetskim stranicama DZS-a i u tom se roku dostavljaju u Eurostat. Revidirani podaci objavljuju se s rezultatima za sljedeća razdoblja. Podaci se mogu revidirati do jedne godine nakon isteka tromjesečja.

4.14. Objavljivanje rezultata prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

Od 1. siječnja 2008. u svim je državama članicama Europske unije uvedena nova klasifikacija djelatnosti NACE Rev. 2., koja je zamijenila verziju klasifikacije NACE Rev. 1.1. koja je prije vrijedila. U Republici Hrvatskoj uvedena je nacionalna verzija NACE Rev 2. klasifikacije pod nazivom NKD 2007., koja u cijelosti odgovara europskoj klasifikaciji djelatnosti. Nova klasifikacija donosi mnoge promjene i dopune koje su posljedica strukturnih promjena u gospodarstvu posljednjih godina. Bitna je i promjena u samoj strukturi klasifikacije jer se s novom klasifikacijom ukida razina potpodručja (dvoslovn razina klasifikacije).

Podaci za uslužne djelatnosti prema NKD-u 2007. iz ovog istraživanja počinju se objavljivati počevši od prvog tromjesečja 2011. Radi osiguranja višegodišnjih serija podataka trebalo je izraditi podatke za ranija razdoblja, a zbog promjena klasifikacije djelatnosti bilo je potrebno preračunati te vremenske serije statističkih podataka "unazad" (*backcasting*) s obzirom na novu klasifikaciju djelatnosti.

Budući da je 2005. bazna godina za izračun indeksa, a tada nije postojalo statističko istraživanje za sve uslužne djelatnosti, podaci za razdoblje od 2005. do 2010. izračunani su iz administrativnih izvora za sve promatrane djelatnosti, čak i za područja G i I, koja su bila obuhvaćena statističkim istraživanjima. Za izradu tih serija poslužila

4.13. Frequency of data collection and publishing

Reference period is a period for which data are collected and published (previous quarter).

Data are published on a quarterly basis. As a rule, first results are published 60 days after the end of a quarter (t+60) in the First Release and on the CBS web site. In the same period, data are also sent to Eurostat. Revised data are published with results for next periods. Data can be revised up to one year after the end of the quarter.

4.14. Publishing of results according to the National Classification of Activities

Since 1 January 2008, a new classification of activities, NACE Rev. 2., has been introduced in all EU Member States, which replaced the classification version NACE Rev. 1.1. In the Republic of Croatia, the national version of NACE Rev. 2. has been introduced under the title NKD 2007., which is completely in line with the European classification of activities. The new classification introduces many changes and additions caused by structural changes in economy in recent years. The change in the very structure of the classification is very important because the subsection level is completely removed (two-letter classification level).

The publishing of data on service activities according to the NKD 2007. from this survey will start from the first quarter of 2011. In order to ensure multiannual data series, data for previous periods had to be done, while, due to the changes in the classification of activities, it was necessary to backcast time series of statistical data according to the new classification of activities.

Due to the fact that 2005 is the base year for the calculation of indices and that at that time the statistical survey for all service activities did not exist yet, data for the period from 2005 to 2010 were calculated from administrative sources for all monitored activities, even for sections G and I, which were covered by statistical surveys. These

je baza podataka obveznika poreza na dodanu vrijednost Porezne uprave Ministarstva financija RH. Na temelju podataka o neoporezivim i oporezivim isporukama izračunane su serije podataka za te godine, i to na bazi NKD-a 2002.

Preračunavanje vremenskih serija sa stare klasifikacije NKD 2002. na novu verziju NKD 2007. izvedeno je na mikrorazini za pravne osobe (povezivanjem sa Statističkim poslovnim registrom i preuzimanjem nove šifre djelatnosti za svaki poslovni subjekt) odnosno na makrorazini za obrtnike (putem korelacijskih tablica veza između stare i nove klasifikacije).

5. LITERATURA

NKD 2007., Državni zavod za statistiku, Zagreb, ožujak 2008.

Statistics in Focus, 93/2007, 17/2009, Eurostat

Metodologija kratkoročnih poslovnih statistika, tumačenje i smjernice, Eurostat, izdanje 2006.

6. PRILOZI

Prilog 1. OBRAZAC USL-1

series were created by using the data base of VAT payers taken over from the Tax Administration of the Ministry of Finance of the Republic of Croatia. Data on taxable and non-taxable deliveries were used as a basis for the calculation of data series for the mentioned years according to the NKD 2002.

Backcasting of time series from the NKD 2002. version to the NKD 2007. version was done at the micro level for legal entities (by linking to the Statistical Business Register and by taking over of new activity codes for each business entity) and at the micro level for tradesmen (by using the correlation tables between the old and new classifications).

5. REFERENCES

NKD 2007., Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, March 2008

Statistics in Focus, 93/2007, 17/2009, Eurostat

Methodology of Short-Term Business Statistics, Interpretation and Guidelines, Eurostat, 2006 Edition

6. ATTACHMENTS

Attachment 1. USL-1 QUESTIONNAIRE (only the part concerning the subject matter)

REPUBLIKA HRVATSKA DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU	10000 Zagreb, Ilica 3 Internetske stranice: http://www.dzs.hr	Obrazac USL-1 Istraživanje se provodi na temelju Zakona o službenoj statistici (NN, br. 103/03, 175/09.)
TROMJESEČNI IZVJEŠTAJ TRGOVINE I OSTALIH USLUGA		
Obveza podnošenja izvještaja temelji se na članku 38. Zakona o službenoj statistici (NN, br. 103/03, i 75/09.). Odbijanje davanja podataka, davanje nepotpunih i netočnih podataka ili nedavanje podataka u propisanom roku povlači kaznene odredbe iz članaka 69. i 70. navedenog Zakona. Podaci koje dajete u ovom izvještaju koristit će se isključivo za statističke svrhe i neće se objavljivati kao pojedinačni.		

Vrsta posla   (4)   **Razdoblje**   (6)   **Godina** 2 0   (8)   (14)
(redni broj iz Adresara)

01 od siječnja do ožujka
02 od travnja do lipnja
03 od srpnja do rujna
04 od listopada do prosinca

Naziv tvrtke i adresa:

	<input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> (25) OIB
	<input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> (33) Matični broj

1. PRETEŽNA DJELATNOST

Uključeni ste u ovo istraživanje jer ste prema našim evidencijama registrirani za obavljanje uslužnih djelatnosti. Ako se vaša stvarna glavna djelatnost razlikuje od one u kojoj ste registrirani, molimo da što detaljnije opišete djelatnost od koje ostvarujete najveću dodanu vrijenost _____

_____   (37)
ispunjava DZS

2. PROMET, bez PDV-a, u tis. kn

Promet obuhvaća vrijednost svih prodanih roba i usluga na tržištu u tromjesečju bez obzira na to jesu li naplaćene i neovisno o tome od koje je djelatnosti ostvaren. Obuhvaća sve troškove i druge namete koji su zaračunani kupcu roba i usluga. Iz prometa se isključuju PDV, trošarine, moguća prodaja osnovnih sredstava te drugi izvanredni i financijski prihodi (oni mogu biti uključeni u promet samo ako nastaju u glavnoj sferi poslovanja). Kod prodaje na kredit cijeli iznos iskazuje se u razdoblju kad je prodaja fakturirana. Kao promet kod posredovanja (agencijskih i sl. djelatnosti) iskazuje se provizija.

2.1 Promet bez PDV-a ostvaren u promatranom tromjesečju, tis. kn ..... (45)

2.2 Promet bez PDV-a ostvaren u istome tromjesečju prošle godine, tis. kn ..... (53)

2.3 Promet bez PDV-a ostvaren u cijeloj prošloj godini, tis. kn
Molimo da pri prvom slanju podataka u tekućoj godini upišete vrijednost prometa od prodaje robe i usluga cijeloga poduzeća u prethodnoj godini. U ostalim tromjesečjima u ovo polje možete upisati ispravak podatka za prošlu godinu ako ga bude ..... (61)

3. PODACI O OSOBI ZA KONTAKT

Ime i prezime _____ Telefon _____ Telefaks _____
Datum i mjesto _____ Elektronička pošta: _____
Izveštaj sastavio _____ Izveštaj odobrio direktor _____
(M.P.) _____

OBVEZATNO PROČITATI UPUTE!

4. NAPOMENA U ovaj prostor navedite obrazloženje bilo kakve neuobičajene promjene podataka u odnosu na prethodno razdoblje ili neku drugu bitnu napomenu. Također možete upisati ispravke prometa iz prošlih razdoblja ako ih je bilo.

UPUTE ZA ISPUNJAVANJE IZVJEŠTAJA

Svrha provođenja istraživanja Tromjesečni izvještaj trgovine i ostalih usluga jest dobiti kratkoročne pokazatelje o kretanju prometa u djelatnostima trgovine i ostalih usluga. Istraživanje je usklađeno s preporukama i propisima statističkog ureda Europske unije (Eurostata).

Ovo istraživanje se temelji na uzorku. Izvještaj podnose svi poslovni subjekti koji su navedeni u adresaru izvještajnih jedinica Državnog zavoda za statistiku, a prema glavnoj djelatnosti razvrstani su u područja G (osim odjeljka 47), H, I, J, M (osim skupine 70.1 i razreda 72 i 75) ili N (osim razreda 77 i skupina 81.1 i 81.3) Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD 2007.).

Izvještaj se ispunjava u 2 primjerka. Jedan primjerak ostaje izvještajnoj jedinici, a preostali primjerak dostavlja se nadležnome statističkom tijelu.

Pod točkom 1 treba opisati stvarnu djelatnost koju poslovni subjekt obavlja u slučaju da to nije ona djelatnost koja je registrirana. Ako obavlja više različitih djelatnosti, treba opisati onu djelatnost od koje se ostvaruje najveća dodana vrijednost. Dodana vrijednost = poslovni prihod – nabavna vrijednost prodane robe – materijalni i nematerijalni troškovi i troškovi usluga.

Promet se iskazuje bez PDV-a i u tisućama kuna (od punog iznosa u kunama oduzmu se tri posljednja mjesta, npr. ako je promet 150 000,00 kn upisat će se 150). Promet obuhvaća ukupan promet od svih djelatnosti poslovnog subjekta uključujući sporedne/pomoćne djelatnosti ako ih poslovni subjekt obavlja.

Promet pod točkama 2.1 i 2.2 ispunjava se svako tromjesečje.

Promet pod točkom 2.3 ispunjava se samo prvi put kad nam pošaljete obrazac u tekućoj godini ili u slučaju ispravka tog podatka.

Ako u jednome izvještajnom razdoblju dođe do organizacijskih promjena (npr. pripajanje drugom poduzeću i sl.), molimo da vodite računa o usporedivosti podataka s prethodnim razdobljima.

Za sve dodatne informacije možete se konzultirati s područnim jedinicama Državnog zavoda za statistiku u županijama i upravnim tijelom Grada Zagreba nadležnim za poslove službene statistike te izravno s Državnim zavodom za statistiku RH, Odjelom statistike trgovine i ostalih usluga, na telefone (01) 4806-262, 4806-125, 4806-119, 4806-268, 4806-116.

Podatke možete dostaviti i telefaksom na brojeve: (01) 4873-680, 4806-299 ili elektroničkom poštom na adresu trg1@dzs.hr, a na istoj adresi možete zatražiti obrazac u Word ili Excel formatu.

HVALA NA SUDJELOVANJU!

REPUBLIC OF CROATIA CROATIAN BUREAU OF STATISTICS	10000 Zagreb, Illica 3 Web site: http://www.dzs.hr	USL-1 Questionnaire <small>The survey is carried out on the basis of the Official Statistics Act (Official Gazette, Nos. 103/03 and 75/09).</small>
QUARTERLY REPORT ON TRADE AND OTHER SERVICES		
<small>The obligation to submit the report is based on the Article 38. of the Official Statistics Act (Official Gazette, Nos. 103/03 and 75/09). In case of the refusal to provide data, the provision of incomplete or false data or the provision of data out of the time schedule, penalty provisions defined in Articles 69 and 70 of the Act shall apply.</small>		
<small>Individual data provided in this questionnaire shall be used solely for statistical purposes and shall not be revealed.</small>		

Type of work   ₍₄₎
Period   ₍₅₎
Year   ₍₈₎
 ₍₁₄₎
(Number in the Address Book)

01 January – March
 02 April – June
 03 July – September
 04 October – December

Name of enterprise and address

₍₂₅₎
 Personal identification number
 ₍₃₃₎
 ID

1. PREVAILING ACTIVITY
 You have been included in this survey because, according to our registers, you are registered to be engaged in service activities. If your real main activity is different from the one you are registered for, please, provide detailed information on the activity from which you generate the greatest profit. _____

_____

₍₃₇₎
filled in by CBS

2. TURNOVER, excluding VAT, thousand kuna
 The turnover comprises the value of all goods and services sold irrespective of whether they have been paid for or from which activity it has been generated. It includes all costs and other duties imposed to the buyer of goods and services. It excludes VAT, excises, possible sale of basic assets as well as other extraordinary or financial income (they may be included in the turnover only if generated in the main operational sphere). Concerning credit sale, the whole amount is presented in a period in which the sale was invoiced. Commissions are presented in mediation turnover (of agencies and similar activities).

2.1 Turnover excluding VAT generated in observed quarter, thousand kuna ..... ₍₄₅₎

2.2 Turnover excluding VAT generated in the same quarter of the previous year, thousand kuna ..... ₍₅₃₎

2.3 Turnover excluding VAT generated in the whole previous year, thousand kuna
 Please, at your first submission of data in the current year, enter the value of the turnover from the sale of goods and services of the whole enterprise generated in the previous year. In all other quarters, you may enter the correction of data on the previous year if any. .... ₍₆₁₎

3. DATA ON CONTACT PERSON

Name and surname _____ Phone _____ Fax _____

Date and place _____ E-mail : _____

Report made by _____ Report approved by _____

(M.P.) _____

OBLIGED TO READ THE INSTRUCTIONS!

4. NOTICE

In the place below, you may explain any extraordinary change in data in relation to the previous period or another important information. You may also write corrections of turnover from previous periods, if any.

INSTRUCTIONS FOR FILLING IN THE REPORT

The Quarterly Report on Trade and Other Services survey is aimed at collecting short-term indicators on the turnover changes in the activities of trade and other services. The survey is harmonised with recommendations and regulations of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat).

This is a sample-based survey. Reports are submitted by all business entities listed in the Address Book of Reporting Units of the Croatian Bureau of Statistics that are classified by their principal activity into sections G (except division 47), H, I, J, M (except group 70.1 and classes 72 and 75) or N (except class 77 and groups 81.1 and 81.3) of the National Classification of Activities, version 2007 (NKD 2007.).

The report is filled in in to copies. One copy stays in the reporting unit and the other one is to be submitted to the competent statistical body.

Under point 1, the actual activity run by a business entity should be described in case it is not the one that is registered. If the business entity runs several various activities, the one that generates the highest amount of the value added is to be described. Value added = business income – purchase value of the goods sold – material and non-material costs and service costs.

Turnover is to be presented without VAT and expressed in thousands of kuna (three last figures of the full amount are not entered, e.g. if the turnover amounts to 150 000.00 kuna, only 150 is to be entered). The turnover comprises the total turnover of all activities of a business entity, including second/auxiliary ones, if any.

The turnover under points 2.1 and 2.2 is to be entered quarterly.

The turnover under point 2.3 is entered only the first time you submit the questionnaire or in the case of corrections.

If there organisational changes should take place in any reporting period (e.g. merging to another enterprise etc.), please take care of the comparability of new data with those in the previous periods.

For all additional information please do not hesitate to contact the branch offices of the Central Bureau of Statistics in counties and the administrative body of the City of Zagreb competent for official statistics affairs or directly to the Croatian Bureau of Statistics, the Trade and Other Services Statistics Department, by the following phone Nos.: (01) 4873-262, 4806-125, 4806-119, 4806-268, 4806-116.

You may also submit data by fax Nos.: (01) 4873-680, 4806-299, or by e-mail: trg1@dzs.hr. On the same address, you may request the questionnaire in Word or Excel format.

THANK YOU FOR YOUR PARTICIPATION!

Prilog 2.

PRIJEVOD UREDBE VIJEĆA (EZ-a) O KRATKOROČNIM STATISTIKAMA br. 1165/98 (nadopunjeno); ANEKS D, OSTALE USLUGE

(a) Obuhvat

Ovaj aneks primjenjuje se na sve djelatnosti navedene u odjeljcima 45 i 46 te u područjima H do N, P i S NACE-a Rev. 2.

(b) Jedinica promatranja

1. Jedinica promatranja za sve varijable u ovom aneksu jest poduzeće.
2. O korištenju drugih jedinica promatranja može se odlučiti u skladu s postupkom iz članka 18.

(c) Popis varijabli

1. Statistike u ovom aneksu obuhvaćaju sljedeće varijable:

Varijable	Naziv
120	Promet
210	Broj zaposlenih
310	Cijene outputa

2. Počevši od početka prvoga referentnog razdoblja, informacije o broju zaposlenih (varijabla 210) mogu se procijeniti brojem zaposlenika (varijabla 211). Ta procjena dopuštena je za razdoblje od pet godina od datuma stupanja na snagu Propisa. Razdoblje treba proširiti do, najviše, sljedećih pet godina osim ako nije drugačije odlučeno u skladu s postupkom iz članka 18.
3. Varijabla Cijene outputa (varijabla 310) pokriva usluge isporučene korisnicima, a to su poduzeća ili osobe koje predstavljaju poduzeća.
4. Zemlje članice trebaju provesti studije koje je uspostavila Komisija i postavila u konzultacijama sa zemljama članicama. Studije treba provesti uzimajući u obzir

Attachment 2.

COUNCIL REGULATION (EC) No 1165/98 of May 1998 concerning short-term statistics (amended), ANNEX D, OTHER SERVICES

(a) Scope

This Annex applies to all activities listed in Divisions 50 and 51 and Sections H, I, J, K, M, N and O of NACE Rev. 1.

(b) Observation unit

1. *The observation unit for all variables in this Annex is the enterprise.*
2. *The use of other observation units can be decided in accordance with the procedure laid down in Article 18.*

(c) List of variables

1. *The statistics in this Annex comprise the following variables:*

Variables	Name
120	Turnover
210	Number of persons employed
310	Output prices

2. *Starting from the beginning of the first reference period the information on persons employed (No 210) may be approximated by the number of employees (No 211). This approximation is permitted for a period of five years from the date of entry into force of the Regulation. The period shall be extended by up to five more years unless decided differently in accordance with the procedure laid down in Article 18.*
3. *The output price variable (No 310) covers services delivered to customers that are enterprises or persons representing enterprises.*
4. *Member States shall carry out studies instituted by the Commission and set up in consultation with the Member States. The studies shall be carried out taking into*

koristi od prikupljanja podataka u odnosu na troškove prikupljanja i opterećenja poduzeća kako bi se:

- (a) procijenilo izvedivost slanja tromjesečne varijable Radni sati (varijabla 220) za ostale usluge
- (b) procijenilo izvedivost slanja tromjesečne varijable Bruto plaća (varijabla 230) za ostale usluge
- (c) definiralo odgovarajuću metodologiju za prikupljanje podataka i izračun indeksa
- (d) definiralo odgovarajuću razinu detaljnosti. Podaci se trebaju raščlaniti prema ekonomskoj djelatnosti definiranoj prema područjima NACE-a Rev. 2 i prema daljnjoj disagregaciji do razine odjeljaka (dvije znamenke) ili grupiranja odjeljaka NACE-a Rev. 2.

Zemlje članice trebaju poslati izvještaj o rezultatima studija Komisiji do 11. kolovoza 2007.

U skladu s postupkom iz članka 18., Komisija treba do 11. kolovoza 2008. odlučiti da li se pozvati na članak 17.(b) kako bi se obuhvatila varijabla Radni sati (varijabla 220) i varijabla Bruto plaće (varijabla 230) s baznom godinom 2010.

(d) Oblik

1. Sve varijable treba slati u neprilagođenom obliku ako su raspoložive.
2. Varijablu Promet (varijabla 120) također treba slati i u kalendarski prilagođenom obliku. Gdje god druge varijable pokazuju učinak radnih dana, zemlje članice mogu također slati te varijable prilagođene brojem radnih dana. Popis varijabli koje se trebaju slati prilagođene brojem radnih dana može se priložiti u skladu s postupkom iz članka 18.
3. Nadalje zemlje članice mogu slati desezonirane varijable i mogu također slati varijable u obliku trend-ciklusa. Samo ako podaci nisu poslani u tim oblicima, Komisija (Eurostat) može napraviti desezoniranje i trend-ciklus serije za te varijable.
4. Varijablu Cijena outputa (varijabla 310) treba slati u obliku indeksa. Sve ostale

account the benefits of collecting the data in relation to the cost of collection and burden on business, in order to:

- (a) assess the feasibility of transmitting a quarterly variable of hours worked (No 220) for other services;*
- (b) assess the feasibility of transmitting a quarterly variable of gross wages and salaries (No 230) for other services;*
- (c) define a suitable methodology for data collection and index calculation;*
- (d) define a suitable level of detail. The data shall be broken down by economic activities defined by NACE Sections and by further disaggregations, not beyond the level of NACE Divisions (two-digit level) or groupings of Divisions.*

Member States shall submit a report on the results of the studies to the Commission not later than 11 August 2007.

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 18, the Commission shall decide no later than 11 August 2008 whether to invoke Article 17(b) so as to include the variable hours worked (No 220) and the variable gross wages and salaries (No 230) with effect from base year 2010.

(d) Form

- 1. All of the variables are to be transmitted in an unadjusted form, if available.*
- 2. The turnover variable (No 120) is also to be transmitted in working-day adjusted form. Wherever other variables show working-day effects, Member States may also transmit those variables in working-day adjusted form. The list of variables to be transmitted in working-day adjusted form may be amended in accordance with the procedure laid down in Article 18.*
- 3. In addition Member States may transmit the variables seasonally adjusted and may also transmit the variables in the form of trend cycles. Only if data are not transmitted in these forms, may the Commission (Eurostat) produce seasonally adjusted and trend-cycle series for these variables.*
- 4. The output price variable (No 310) is to be transmitted as an index. All other variables*

varijable može se slati kao indeks ili apsolutna vrijednost.

are to be transmitted as an index or as absolute figures.

(e) Referentno razdoblje

Referentno razdoblje za sve varijable u ovom aneksu jest tromjesečje.

Zemlje članice trebaju provesti studije koje je uspostavila Komisija i postavila u konzultacijama sa zemljama članicama. Studije treba provesti uzimajući u obzir koristi reduciranja referentnog razdoblja vezano uz troškove prikupljanja i opterećenja poduzeća kako bi se postigla izvedivost reduciranja referentnog razdoblja varijable Promet (varijabla 120) s tromjesečja na mjesec.

Zemlje članice trebaju poslati izvještaj o rezultatima studija Komisiji do 11. kolovoza 2007.

U skladu s postupkom navedenim u članku 18., Komisija treba do 11. kolovoza 2008. odlučiti da li se pozvati na članak 17.(d) vezano uz reviziju učestalosti kompiliranja varijable Promet.

(f) Razina detaljnosti

1. Varijablu Promet (varijabla 120) treba slati prema sljedećim agregatima NACE-a Rev. 2:
46 na razini triju znamenki
45, 45.2, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 71, 73, 74, 78, 79, 80, 81.2 i 82
zbroj od (45.1, 45.3 i 45.4)
zbroj od (55 i 56)
zbroj od (69 i 70.2).
2. Varijablu Broj zaposlenih (varijabla 210) treba slati prema sljedećim agregatima NACE-a Rev. 2:
odjeljci 45, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62 i 63
zbroj od (69, 70.2, 71, 73 i 74)
zbroj od (55 i 56)
zbroj od (78, 79, 80, 81.2 i 82).
3. Za odjeljke 45 i 46 NACE-a Rev. 2, varijablu Promet treba slati samo na razini dviju znamenki kod onih zemalja članica čiji promet u tim odjeljcima u danoj baznoj

(e) Reference period

A reference period of a quarter shall apply to all variables in this Annex.

Member States shall carry out studies instituted by the Commission and set up in consultation with the Member States. The studies shall be carried out taking into account the benefits of a reduced reference period in relation to the cost of collection and burden on business in order to assess the feasibility of reducing the reference period of a quarter for the turnover variable (No 120) to a reference period of a month.

Member States shall submit a report on the results of the studies to the Commission no later than 11 August 2007.

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 18, the Commission shall decide no later than 11 August 2007 whether to invoke Article 17(d) in connection with a revision of the frequency of compilation of the turnover variable.

(f) Level of detail

1. *The turnover variable (No 120) is to be transmitted according to the following groupings of NACE Rev. 2:
46 at three-digit;
45, 45.2, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 71, 73, 74, 78, 79, 80, 81.2, 82;
sum of (45.1, 45.3 and 45.4);
sum of (55 and 56);
sum of (69 and 70.2).*
2. *The persons employed variable (No 210) is to be transmitted according to the following groupings of NACE Rev. 2:
Divisions 45, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63;
sum of (69, 70.2, 71, 73 and 74);
sum of (55 and 56);
sum of (78, 79, 80, 81.2 and 82).*
3. *For Divisions 45 and 46 of NACE Rev. 2, the turnover variable need only be transmitted at the 2 digit level by those Member States whose turnover in those*

godini čini manje od 4% ukupno
Europske zajednice.

4. Za odjeljke H i J NACE-a Rev. 2, varijablu Broj zaposlenih (varijabla 210) treba slati samo na razini odjeljka kod onih zemalja članica čija ukupna dodana vrijednost u odjeljcima H i J NACE-a Rev. 2 u danoj baznoj godini čini manje od 4% ukupno Europske zajednice.
5. Varijablu Cijene outputa (varijabla 310) treba slati prema sljedećim agregatima NACE-a Rev. 2:
49.4, 51, 52.1, 52.24, 53.1, 53.2, 61, 62, 63.1, 63.9, 71, 73, 78, 80 i 81.2
zbroj od (50.1 i 50.2)
zbroj od (69.1, 69.2 i 70.2).
odjeljak 78 NACE-a Rev. 2 obuhvaća ukupnu cijenu nove radne snage i osoblja.
6. Popis djelatnosti i grupiranja može se ispraviti do 11. kolovoza 2008. u skladu s postupkom iz članka 18.
7. Za odjeljak 63 NACE-a Rev. 2, varijablu Cijene outputa (varijabla 310) treba slati samo na razini dviju znamenki kod onih zemalja članica čiji promet u tom području NACE-a Rev. 2 u danoj baznoj godini čini manje od 4% ukupno Europske zajednice.

(g) Rokovi za slanje podataka

Varijable treba slati, nakon kraja referentnog razdoblja, unutar sljedećih rokova:

Varijable	Rokovi
120	2 mjeseca
210	2 mjeseca
310	3 mjeseca

(h) Probne studije

Prioriteti za probne studije jesu sljedeći:

1. prikupiti informacije o plaćama i nadnicama
2. prikupiti informacije o deflatorima
3. procijeniti izvedivost i važnost prikupljanja podataka o:
  - a) upravljačkim djelatnostima holding

Divisions of NACE Rev. 2 in a given base year represents less than 4% of the European Community total.

4. *For Sections H and J of NACE Rev. 2, the number of persons employed variable (No 210) need only be transmitted at Section level by those Member States whose total value added in Sections H and J of NACE Rev. 2 in a given base year represents less than 4 % of the European Community total.*
5. *The output price variable (No 310) is to be transmitted according to the following activities and groupings of NACE Rev. 2: 49.4, 51, 52.1, 52.24, 53.1, 53.2, 61, 62, 63.1, 63.9, 71, 73, 78, 80, 81.2; sum of (50.1 and 50.2); sum of (69.1, 69.2 and 70.2). NACE Rev. 2 Division 78 covers the total price of labour recruited and personnel provided.*
6. *The list of activities and groupings may be amended no later than 11 August 2008 in accordance with the procedure laid down in Article 18.*
7. *For Division 63 of NACE Rev. 2, the output price variable (No 310) need only be transmitted at the 2 digit level by those Member States whose turnover in this Division of NACE Rev. 2 in a given base year represents less than 4% of the European Community total.*

(g) Deadlines for data transmission

The variables shall, after the end of the reference period, be transmitted within the following deadlines:

Variable	Deadlines
120	2 months
210	2 months
310	3 months

(h) Pilot studies

The priorities for the pilot studies are as follows:

1. *collect wages and salary information;*
2. *collect information on deflators;*
3. *assess the feasibility and relevance of collection data on:*
  - (i) *management activities of holdin*

kompanija skupinama NACE-a Rev. 2, 64.2 i 70.1	<i>companies NACE Rev. 2 Groups 64.2 and 70.1;</i>
b) nekretninama NACE-a Rev. 2, odjeljak 68	<i>(ii) real estate NACE Rev. 2 Division 68;</i>
c) istraživanju i razvoju NACE-a Rev. 2, odjeljak 72	<i>(iii) research and development NACE Rev. 2 Division 72;</i>
d) djelatnostima iznajmljivanja NACE-a Rev. 2, odjeljak 77	<i>(iv) renting activity NACE Rev. 2 Division 77;</i>
e) NACE Rev. 2, područja K, P, Q, R i S.	<i>(v) NACE Rev. 2 Sections K, P, Q, R, S.</i>
-
4. napraviti detaljniju podjelu	<i>4. produce a more detailed breakdown;</i>
5. procijeniti mogućnost ranijeg slanja podataka	<i>5. assess the possibility of earlier data transmission;</i>
6. prikupiti informacije o broju zaposlenih	<i>6. collect information on the number of employees;</i>
7. rabiti jedinicu vrsti prema djelatnosti kao izvještajnu jedinicu	<i>7. use the kind-of-activity unit as observation unit;</i>
8. prikupiti kratkoročne informacije o novonastalim poduzećima i poduzećima koja su prestala s radom.	<i>8. collect short-term information on the births and deaths of enterprises.</i>

(i) Prvo referentno razdoblje

Prvo referentno razdoblje za koje treba slati sve varijable jest prvo tromjesečje 1998.

Prvo referentno razdoblje za slanje varijable Cijena outputa (varijabla 310) jest najkasnije prvo tromjesečje 2006. Odgoda sljedećih godina može se dopustiti za prvo referentno razdoblje u skladu s postupkom iz članka 18., pod uvjetom da se primjenjuje bazna godina 2006.

Prvo referentno razdoblje za koje sve varijable treba slati po NACE-u Rev. 2 jest prvo tromjesečje 2009.

(i) First reference period

The first reference period for which all variables are to be transmitted is the first quarter 1998.

The first reference period for transmission of the output price variable No 310 is not later than the first quarter of 2006. A derogation of a further year may be granted for the first reference period in accordance with the procedure laid down in Article 18, on condition that a base year not later than 2006 is applied.

The first reference period for which all variables are to be transmitted in NACE Rev. 2 is the first quarter 2009.

(j) Tranzicijsko razdoblje

Tranzicijsko razdoblje koje završava najkasnije do 11. kolovoza 2008. može se dopustiti za varijablu 310 u skladu s postupkom iz članka 18. Može se dopustiti produženje tog razdoblja za jednu godinu za primjenu varijable 310 za NACE Rev. 2, odjeljke 52, 69, 70, 71, 73, 78, 80 i 81 u skladu s postupkom iz članka 18. U dodatku na to tranzicijsko razdoblje može se dopustiti produženje tog razdoblja za jednu godinu u skladu s postupkom iz članka 18. onim zemljama članicama čiji promet u

(j) Transition period

A transition period ending no later than 11 August 2008 may be granted for variable No 310 in accordance with the procedure laid down in Article 18. A further transition period of one year may be granted for the implementation of variable No 310 for the NACE Rev. 2 Divisions 52, 69, 70, 71, 73, 78, 80 and 81 in accordance with the procedure laid down in Article 18. In addition to those transition periods, a further transition period of one year may be granted, in accordance with the procedure laid down in Article 18, to

djelatnostima NACE-a Rev. 2, koje se spominju u naslovu (a) Okvir, u danoj baznoj godini čini manje od 1% ukupno Europske zajednice.

Prilog 3.

PRIJEVOD PREPORUKA EUROSTATATA ZA KRATKOROČNE STATISTIKE

1. Prilagodba brojem radnih dana i desezoniranje²⁾

U 2007. radna skupina Euroskoga statističkog sustava (ESS) za desezoniranje, u zajedničkom predsjedavanju s Eurostatom (direktorat Statističke metode i alati; Diseminacija i Ekonomska i regionalna statistika) te ECB (DG Statistika), uz sudjelovanje stručnjaka za desezoniranje iz osam zemalja³⁾, razvila je potpune Smjernice ESS-a za desezoniranje za sva statistička područja.

Smjernice ESS-a za desezoniranje odobrio je Komitet za monetarne i financijske statistike i platnu bilancu i Odbor za statistički program na njihovu posljednjem sastanku (31. siječnja 2008. – 1. veljače 2008.).

STS preporuke nadopunjene su kako bi odražavale nove smjernice u sažetom obliku usredotočujući se na teme koje su važne za kratkoročne poslovne statistike.

Za detaljnija objašnjenja vidi potpune smjernice ESS-a (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2913,68298228&_dad=portal&_schema=PORTAL).

those Member States whose turnover in the NACE Rev. 2 activities referred to under heading (a) Scope in a given base year represents less than 1% of the European Community total.

Attachment 3.

STS RECOMMENDATIONS

1. Working-day and seasonal adjustment²⁾

In 2007, the European Statistical System (ESS) Steering Group on Seasonal Adjustment, jointly chaired by Eurostat (Directorates Statistical methods and tools; Dissemination and Economic and Regional Statistics) and ECB (DG Statistics), with the participation of seasonal adjustment experts from 8 countries³⁾, developed complete ESS guidelines for seasonal adjustment for all statistical areas.

The ESS guidelines for seasonal adjustment were approved both by the Committee for Monetary, Financial and Balance of Payments statistics and the Statistical Programme Committee in their last meetings (31 January 2008 – 1 February 2008, respectively 14 February 2008).

The STS recommendations were amended to reflect the new guidelines in a summary form and focusing on those issues that are important for STS.

For more detailed explanations see full ESS guidelines (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2913,68298228&_dad=portal&_schema=PORTAL).

2) Verzija iz siječnja 2009.

3) Belgija, Njemačka, Španjolska, Francuska, Italija, Latvija, Slovenija, Ujedinjena Kraljevina

2) Version January 2009

3) Belgium, Germany, Spain, France, Italy, Latvia, Slovenia, United Kingdom

1.1. Prilagodba brojem radnih dana

Uredba o kratkoročnim statistikama zahtijeva „prilagodbu brojem radnih dana“ za brojne varijable. Nove Smjernice ESS-a rabe umjesto toga izraz „kalendarska prilagodba“ za uklanjanje učinaka kao što su učinci radnih dana/dana trgovanja, pomičnih praznika, prijestupnih godina itd.

Dogovoreno je da kada se Uredba o kratkoročnim statistikama koristi izrazom „prilagodba brojem radnih dana“ tada obuhvaća sve učinke (za detaljan opis vidi preporuku (1)). Kako bi se interpretirala Uredba o kratkoročnim statistikama, nastavit ćemo se u ovom dokumentu koristiti izrazom „prilagodba brojem radnih dana“.

Eurostat provodi prilagodbu brojem radnih dana za pojedinu zemlju članicu samo ako zemlja članica ne pošalje podatke s tom prilagodbom. Eurostat naznačuje je li podatke s prilagodbom radnih dana izračunala strana zemlja članica ili Eurostat.

Eurostat predlaže sljedeće preporuke za prilagodbu brojem radnih dana (WDA):

(1) Učinak kalendara uzrokuje devijacije u odnosu na prosjek određenog razdoblja (mjesec ili tromjesečje) i pritom onemogućuje usporedivost između ekvivalentnih razdoblja u uzastopnim godinama. Cilj postupka prilagođavanja brojem radnih dana jest uklanjanje strukturalnog učinka kalendara, tj. da se preračunaju vrijednosti određene vremenske serije na specifičnu situaciju prosjeka mjeseca ili tromjesečja.

Prilagodba brojem radnih dana uklanja samo učinke onih nesezonskih kalendarskih komponenti za koje postoji statistička evidencija i ekonomsko objašnjenje.

Nesezonske kalendarske komponente mogu se mjeriti procjenom učinka devijacije kalendarskih varijabli (kao što su radni dani/dani trgovanja, pomični praznici ili prijestupna godina) iz specifičnih dugoročnih prosjeka mjeseca/tromjesečja.

Komponenta sezonskoga kalendara jest situacija koja se ponavlja svake godine u isto vrijeme (npr. duljina mjeseca: ožujak ima

1.1. Working-day adjustment

The STS-Regulation requires "working-day adjustment" for a number of variables. The new ESS guidelines use instead the term "calendar adjustment" for removing effects such as working/trading day effects, moving holidays, leap year, etc.

It is agreed that the STS-R when it uses the term "working-day adjustment" encompasses all these effects (for a detailed description, see recommendation (1) below). In order to interpret the STS-R, we will continue to use in this document the term "working-day adjustment".

Eurostat produces working-day adjusted data for individual Member States only if Member States do not supply any working-day adjusted data. Eurostat indicates clearly whether the working-day adjusted figures are calculated by the Member States or by Eurostat itself.

Eurostat proposes the following recommendations for working-day adjustment:

(1) *The calendar effects cause deviations from the period (month or quarter) specific average, disturbing the comparability between the equivalent periods in the consecutive years. The aim of the adjustment procedure for working-day variations is to eliminate the structural effects of the calendar, i.e. to translate the respective time series values to the average month or quarter-specific situation.*

The working-day adjustment removes only the effects of those non-seasonal calendar components for which there is statistical evidence and economic explanation.

The non-seasonal calendar components can be measured by estimating the effect of the deviation of the calendar variables (such as trading/working-days, moving holidays or leap year) from the month/quarter specific long-term average.

The seasonal calendar component is the situation that repeats every year in the same season (for example, length of month: March

uvijek 31 dan); sezonski dio učinka kalendara uklanja se filtrima desezoniranja i stoga ne bi trebao biti uklonjen tijekom prilagodbe za učinak kalendara.

U načelu, prilagodba brojem radnih dana bi trebala ukloniti sljedeće učinke kalendara: učinak radnih dana/dana trgovanja, učinak pomičnih praznika (Uskrs ili drugi pomični blagdani) i učinak prijestupne godine.

Prilagodba brojem radnih dana ne bi trebala uključivati korekcije za druge učinke kao što su vremenski uvjeti, školski praznici i slično osim ako postoji jasna statistička evidencija i dovoljno informacija da bi se ti učinci procijenili. Posebice, nesezonski dio učinka vremena, koji se odnosi na netipične vremenske uvjete (neobičajeno tople zime, hladna ljeta), teško je izolirati i procijeniti (za više detalja vidi Smjernice ESS-a, odjeljak 1.).

WDA učinak: razlike između broja radnih dana (od ponedjeljka do petka) i broja dana vikenda (subota i nedjelja). Pretpostavka je da različita kompozicija radnih dana/dana vikenda ima utjecaj na ekonomsku aktivnost u određenome mjesecu/tromjesečju.

Učinak dana trgovanja: razlike između svakog dana u tjednu (ponedjeljak, utorak, srijeda itd.). Pretpostavka je da različita kompozicija dana u tjednu ima utjecaj na ekonomsku aktivnost u određenome mjesecu/tromjesečju.

Pomični praznici: praznici koji se pojavljuju svake godine, ali ne na točno određeni datum (kao što je Uskrs). Pomični praznici uzrokuju da ekonomska aktivnost varira oko određenog razdoblja i datuma u godini.

Prijestupna godina: godina u kojoj mjesec veljača ima 29 umjesto 28 dana.

Napomena

Smjernice ESS-a o desezoniranju ne nude pojmovnik kalendarskih i desezoniranih izraza. Očekuje se da će se napraviti službeni pojmovnik kao pridruženi dokument

has always 31 days); the seasonal part of the calendar effects is captured by the seasonal adjustment filters and therefore, should not be removed during the adjustment for calendar effects.

In principle, the working-day adjustment should remove the following calendar effects: working/trading day effects, moving holiday effects (Easter or other moving holidays) and leap year effect.

Normally, the working-day adjustment should not include the correction for other effects, such as weather, school holidays or bridge days, except if there is clear statistical evidence and sufficient and sound information to estimate these effects. In particular, the non-seasonal part of weather effect, which is related to atypical weather conditions (unusual warm winters, cold summer), is very difficult to be isolated and therefore, estimated for (for more details, see ESS guidelines, section 1)

Working-day effects: differences between the number of working days (from Monday to Friday) and the number of weekend days (Saturday and Sunday). The assumption is that the different composition of working days/weekend days in a specific month/quarter has impact on the economic activity.

Trading-day effects: differences between each day of the week (Monday, Tuesday, Wednesday etc). The assumption is that the different composition of the days of the week in a specific month/quarter has an influence on the economic activity.

Moving holidays: holidays that occur every year but not on a specific date (such as Easter). Moving holidays cause that the economic activity varies around the special periods and dates in the year.

Leap year: a year when the month of February has 29 days instead of 28 days.

Note

The ESS guidelines on seasonal adjustment do not propose a glossary of calendar and seasonal adjustment terms. It is expected that an official glossary will be made

Smjernicama ESS-a. U međuvremenu, definicije u ovom dokumentu u velikoj se mjeri oslanjaju na nacrt pojmovnika koji je predstavila radna skupina o desezoniranju tromjesečnih nacionalnih računa (<http://www.cmf.org/pdf/TF-SA%20QNA%20-%20Final%20-Report.pdf>).

(2) Sve korekcije prilagodbe brojem radnih dana trebalo bi se napraviti korištenjem regresijskog pristupa umjesto pristupa baziranog na proporcionalnoj prilagodbi brojem radnih dana. Proporcionalne metode trebalo bi izbjeći. Te metode ne omogućuju dobivanje kvalitetnih Europskih agregata (vidi stavku 1.3.1 Smjernica ESS-a).

(3) Prilagodbu brojem radnih dana treba napraviti za one vremenske serije za koje postoji statistička evidencija i ekonomsko objašnjenje učinka radnih dana. Ako u vremenskim serijama nema učinka radnih dana, serije prilagodbe brojem radnih dana i originalne serije su identične. Iz praktičnih razloga, dvije serije, označene kao originalna i prilagodba brojem radnih dana, treba poslati u Eurostat.

(4) Preporučuje se korištenje regresora baziranih na nacionalnim kalendarima. Mogu se uzeti u obzir regresori specifični za pojedinu zemlju za određena razdoblja u godini ili dane u tjednu (npr. za petak) (vidi stavku 1.3.3 Smjernica ESS-a).

(5) Dokumentacija o praksama prilagodbe brojem radnih dana trebala bi biti javno dostupna. Standardni format u koji bi se uključile te informacije jest metadata predložak za desezoniranje kako je spomenuto u Smjernicama ESS-a za desezoniranje (vidi Aneks Smjernica ESS-a).

(6) Ako su raspoložive, i originalne i serije prilagodbe brojem radnih dana trebale bi biti dostupne Eurostatu kako bi se korisnicima podataka omogućilo da uoče utjecaj prilagodbe u analizi podataka. Ako su, zbog metode prikupljanja podataka, raspoloživi samo podaci o prilagodbi brojem radnih dana, originalne podatke ne treba dostavljati.

available, as accompanying document of the ESS guideline. In the meanwhile, the definitions in this document rely to a large extent on the draft glossary elaborated by the Task Force on Seasonal Adjustment of Quarterly National Accounts, which can be consulted at <http://www.cmf.org/pdf/TF-SA%20QNA%20-%20Final%20Report.pdf>.

(2) All working-day corrections should be made by using a regression approach rather than an approach based on proportional working-day adjustment. The proportional methods should be avoided. These methods do not permit to obtain European aggregates with good quality (see item 1.3.1 of the ESS guidelines).

(3) The working-day adjustment should be done for those time series for which there is statistical evidence and economic explanation of working-day effects. If there are no working-day effects in the time series, the working-day adjusted series and the gross series are identical. For practical reasons, two series, codified as gross and working-day adjusted, should be transmitted to Eurostat.

(4) It is recommended to use regressors based on national calendars. Country specific regressors for certain periods of the year or weekdays (e.g. Fridays) can be considered (see item 1.3.3 of the ESS guidelines).

(5) Documentation on working-day adjustment practices should be made publicly available. The standard format to include such information is the metadata template for seasonal adjustment as proposed by the ESS guidelines for seasonal adjustment (see Annex to the ESS guidelines).

(6) If available, both gross and working-day adjusted series should be made available to Eurostat in order to allow the data users to see the impact of the adjustment in the data analyses. If due to the method of collection of data, only working-day adjusted figures are available, the gross figures do not have to be supplied.

(7) Nužno je imati metodološku konzistenciju između sezonske i kalendarske prilagodbe. Ako sezonska prilagodba uključuje, npr. prethodno izvršenu prilagodbu brojem radnih dana, mora se koristiti isti pristup koji je korišten u prilagodbi brojem radnih dana.

(8) Uredba o kratkoročnim statistikama zahtijeva prilagodbu brojem radnih dana samo za neke varijable (industrijsku proizvodnju, proizvodnju u građevinarstvu, radni sati u industriji i građevinarstvu, promet/obujam prodaje (realni promet) u trgovini na malo, promet u ostalim uslugama). Međutim preporučuje se da se za druge, često vezane varijable, učinci radnih dana tretiraju i rade prilagodbe prema preporukama istaknutima u prethodnom tekstu. U tom slučaju u Eurostat treba poslati neprilagođene podatke, podatke prilagođene brojem radnih dana i desezonirane podatke.

1.2. Desezoniranje

Uredba o kratkoročnim statistikama određuje da zemlje članice „mogu poslati desezonirane varijable“ i „u obliku trend-ciklusa“. Samo ako se podaci ne pošalju u tom obliku, Eurostat može sam napraviti desezoniranje i trend-ciklus za te varijable.

Korisnici podataka vode računa o učinku desezoniranja podataka koje objavljuje Eurostat. Kako bi se proces učinio transparentnijim i pružio bolju uslugu korisnicima, Eurostat predlaže sljedeće preporuke za desezoniranje nacionalnih podataka i, gdje je to primjenjivo, za europske agregate:

(1) Eurostat unutar područja kratkoročnih statistika primjenjuje izravnu metodu desezoniranja na europske podatke. To znači da se nacionalni originalni ili podaci o prilagodbi brojem radnih dana prvo agregiraju na europske razine i tako dobiveni agregati se poslije desezoniraju (vidi stavku 2.3 Smjernica ESS-a).

(2) Nacionalni podaci koji se šalju u Eurostat u desezoniranom obliku ili u obliku trend-ciklusa uvijek se diseminiraju bez daljnjeg Eurostatova prilagođavanja.

(7) It is necessary to have a methodological consistency between working-day adjustment and seasonal adjustment. For example if the seasonal adjustment incorporates a prior working day-adjustment, the same approach as for the working-day adjustment should be used.

(8) The STS-Regulation requires working-day adjustment only for some variables (industrial production, production in construction, hours worked in industry and construction, turnover/volume of sales in retail trade, turnover in other services). However, it is strongly recommended that for other, often related variables the working-day effects are treated and adjustments are made according to the recommendations outlined above. In this case, the unadjusted, the working-day adjusted and the seasonally adjusted data should be transmitted to Eurostat.

1.2. Seasonal adjustment

The STS-Regulations specifies that Member States 'may transmit the variables seasonally adjusted' and 'in form of trend cycles'. Only if data are not transmitted in these forms, then Eurostat may produce seasonally adjusted and trend cycle series for these variables.

Users of data are very concerned with the effects of the seasonal adjustment on the data published by Eurostat. In order to make the process more transparent and to provide a better service to users, Eurostat proposes the following recommendations for seasonal adjustment for national data and, where it applies, for European aggregates:

(1) Eurostat applies within the STS domain the direct method of seasonal adjustment to European figures. That means that national gross or working day adjusted data are first aggregated to European levels, the aggregates thus obtained being subsequently seasonally adjusted (see item 2.3 of the ESS guidelines).

(2) National data supplied to Eurostat in seasonally adjusted form or as trend cycle is always disseminated without further adjustments by Eurostat.

- (3) Zadano je da zemlje članice provode desezoniranje na podacima o prilagodbi brojem radnih dana za one indikatore za koje Uredba o kratkoročnim statistikama zahtijeva prilagodbu brojem radnih dana. Za ostale indikatore desezoniranje se provodi na osnovi originalnih podataka (odjeljak 4.).
- (4) Nadalje, od zemalja članica traži se da izrade prilagodbu brojem radnih dana za serije koje pokazuju učinak radnih dana čak iako se prilagodba brojem radnih dana možda ne traži Uredbom o kratkoročnim statistikama (vidi preporuke o WDA). Za te serije desezoniranje treba biti bazirano na WDA podacima.
- (5) Za podatke koje je dobio Eurostat koji pokazuju sezonski učinak i za koje zemlje članice ne šalju desezonirane podatke i trend-ciklus, Eurostat provodi desezoniranje i izračun trend-ciklusa, te može diseminirati desezonirane podatke i trend-ciklus. Eurostat jasno naznačuje jesu li izračun desezoniranja i trend-ciklusa radile zemlje članice ili sam Eurostat, posebice da bi se izbjegli problemi u konzistentnosti između desezoniranih serija i trenda.
- (6) Dokumentacija o praksama desezoniranja trebala bi biti javno dostupna. Standardni oblik za uključivanje takvih informacija jest predložak metapodataka za desezoniranje kako je predloženo u ESS smjernicama za desezoniranje (vidi Aneks Smjernica ESS-a).
- (7) Karakteristike korištene u desezoniranju (modeli, log-transformacija itd.) ne bi se trebale mijenjati tijekom jedne godine sve dok je to moguće. Parametri (npr. koeficijent regresije) i/ili sezonski faktori trebali bi se ažurirati redovito barem u godišnjim intervalima i isto tako u slučaju važnih promjena na originalnim serijama (nova bazna godina, promjena metodologije itd.) – vidi odjeljak 3. Smjernica ESS-a.
- (3) *As default, seasonal adjustment is carried out by the Member States on working day-adjusted data for those indicators that require working-day adjustment by the STS Regulations. For the other indicators, the seasonal adjustment is done based on gross data, subject to the conditions of paragraph 4.*
- (4) *In addition, the Member States are requested to perform a working-day adjustment for series that show working-day effects even though the working day adjustment may not be required by the STS-Regulations (see recommendations on working-day adjustment). For those series, the seasonal adjustment should be done based on working-day adjusted data.*
- (5) *For data received by Eurostat that exhibits seasonal effects and for which the Member State does not supply seasonally adjusted data and a trend cycle, Eurostat performs the seasonal adjustment and a trend cycle calculation. Eurostat is allowed to disseminate the seasonally adjusted data and the trend cycle. Eurostat indicates clearly whether the seasonal adjustment and trend cycle are calculated by the Member State or by Eurostat itself, in particular to avoid problems of consistency between trend and seasonal adjusted series.*
- (6) *Documentation on seasonal adjustment practices should be made publicly available. The standard format to include such information is the metadata template for seasonal adjustment as proposed by the ESS guidelines for seasonal adjustment (see Annex to the ESS guidelines).*
- (7) *Characteristics used in the seasonal adjustment (e.g. models, log-transformation...) should be kept constant over one year as far as it is possible. Parameters (e.g. coefficients of regression) and/or seasonal factors should be updated regularly at least at yearly intervals, and also in case of important changes in the gross series (new base year, change in methodology...) – see section 3 of the ESS guidelines.*

2. Prijenos podataka

Pouzdan i pravodobni prijenos podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama iz zemalja članica u Eurostat vrlo je važan za kvalitetu podataka i njihovu obradu bez odgode. Jedno od najvažnijih poboljšanja jest primjena protokola GESMES/TS.

U Dodatku 2 „Praktične smjernice za prijenos podataka“ Vodič za prijenos podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama za GESMES/TS sadrži brojne preporuke kojima je cilj postizanje najveće moguće razine pouzdanosti u prijenosu podataka i izbjegavanje nekonzistentnosti između podataka dostupnih u statističkim uredima i Eurostatu. Dodatno, Eurostat predlaže sljedeće preporuke za prijenos podataka.

Cilj predložene politike revidiranja nije sprečavanje revidiranja nego davanje potrebnih informacija Eurostatu i korisnicima kako bi se snašli u revidiranjima.

Zemlje članice trebale bi slati potpuni set konzistentnih vremenskih serija:

- (1) Sve serije (originalne, WDA, desezonirane, trend) koje su dostupne u zemljama članicama trebaju biti poslane u Eurostat, čak i ako te serije nisu tražene u Propisu.
- (2) Serije više razine: ako su sve dvoznamenkaste šifre odjeljka NKD-a dostupne u zemlji članici, tada i agregati za odjeljak NKD-a također trebaju biti poslani.
- (3) Serije niže razine: Ako zemlje članice imaju detaljnije podatke (npr. razina skupine) od one koju trebaju dostaviti, također mogu poslati detaljne podatke, a ne samo tražene (propisane) agregate.
- (4) Ako se određeni agregat NKD-a sastoji od samo jedne komponente, što znači da bi obje serije bile iste, traži se da zemlja – suprotno od prethodne prakse – pošalje takve podatke samo jedanput, i to za agregat s najvišom razinom.

2. Data transmission

The reliable and timely transmission of STS data from the Member States to Eurostat is of critical importance for the quality of the data and its processing without delays. One of the most important improvements in this regard has been the implementation of GESMES/TS as a common data transmission protocol.

In its Appendix 2 “Practical guidelines for data transmission”, the Short-Term Statistics Data Transmission guide for GESMES/TS contains a number of recommendations aiming at achieving the highest possible level of certainty in the data transmission and avoiding inconsistencies between the data available to the NSI and Eurostat. Additionally, Eurostat proposes the following recommendations for data transmission.

The proposed revision policy does not aim at impeding revisions. It is aimed at providing Eurostat and the users with the necessary information to cope with revisions in an orderly fashion.

Member States should send a complete set of consistent time series:

- (1) *All presentations of a series (gross, working-day adjusted, seasonal adjusted, trend) available in the Member States should be sent to Eurostat, even if the series are not required by the Regulation.*
- (2) *Series of higher level: If all two-digit NACE codes (= division level of NACE) for a section are available in a Member State then the aggregate of the section of NACE should be sent as well.*
- (3) *Series of lower level: If Member States have more detailed data available (e.g. division level) than what they are required to provide, they should also send the detailed data and not only the mandatory aggregates.*
- (4) *If a given NACE aggregate consists of only one component, meaning that the series of both would be the same, countries are asked – in contrast to previous practice – to send such data only once, namely for the aggregate with the highest level.*

(5) Ako nisu dostupni svi detalji jednog agregata, a zemlja članica želi poslati agregat, tada mora biti sigurna da je taj agregat reprezentativan.

(6) Iz praktičnih razloga, objašnjenja vezana uz poslana podatke ne bi trebalo slati zajedno s dokumentima GESMES preko eDAMI-ja. Ako zemlja članica želi poslati komentare vezano uz podatke ili slanje podataka, trebala bi se koristiti uobičajenom adresom elektroničke pošte za kratkoročne poslovne statistike (sts-data@ec.europa.eu).

Vremenske serije određenog seta trebaju biti iste dužine:

(1) Različite prezentacije serije (originalna, WDA, desezonirana, trend) trebaju biti iste dužine i najduže što je moguće.

(2) Agregati bi trebali biti iste dužine kao detaljne serije koji ih čine i najduže što je moguće.

Vremenske serije trebaju uključivati Eurostatovu baznu godinu:

(1) Vremenske serije s apsolutnim vrijednostima trebaju obuhvaćati i vrijednosti za Eurostatovu baznu godinu (trenutačno 2005.), što bi omogućilo stvaranje serija indeksa.

(2) Serije indeksa s različitim baznim godinama trebaju imati vrijednosti za Eurostatovu baznu godinu, što omogućuje ponovno skaliranje (*re-scaling*).

3. Politika revidiranja podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama

Glavni je nedostatak podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama visoka učestalost revidiranja europskih podataka i zajednička europska politika revidiranja. Nedostatak koordinacije revidiranja i planiranja informacija korisnici smatraju kvalitativnim problemom.

Cilj predložene politike revidiranja nije sprečavanje revidiranja, nego pružanje nužnih informacija Eurostatu i korisnicima kako bi se u revidiranjima snašli. Posebice,

(5) *If not all details of an aggregate are available, but the Member State wishes to send the aggregate, then it should be made sure that this aggregate is representative.*

(6) *For practical reasons, explanatory notes regarding data transmission should not be sent together with GESMES files via eDAMIS. If a Member State wishes to send comments regarding data or data transmission, it should use the common mail box for STS (email: sts-data@ec.europa.eu).*

Time series of a given set should have the same length:

(1) *Different presentations of a series (gross, working-day adjusted, seasonally adjusted, trend) should have the same length and should be as long as possible.*

(2) *Aggregates should have the same length as the detailed series composing them and be as long as possible.*

Time series should include Eurostat's base year:

(1) *Time series with absolute values should have values for Eurostat's base year (currently 2005) included allowing the creation of an index series.*

(2) *Index series with a different base year should have values for Eurostat's base year included allowing a re-scaling.*

3. Common information policy on STS data revisions

One of the main points of criticism of STS data is the high frequency of revisions in the European data and the absence of a common European revision policy. The absence of a co-ordination of revisions and the absence of planning information is considered a quality problem by users.

The proposed revision policy does not aim at impeding revisions. It is aimed at providing Eurostat and the users with the necessary information to cope with revisions in an

prednost treba dati nužnim informacijama o razlozima revidiranja i prirodi revidiranja. Štoviše, nužne informacije treba poslati zajedno s podacima, a u važnim slučajevima i prije. Ispravna politika informiranja vezana uz revidiranje podiže kredibilitet podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama.

Općenito, dva su razloga za revidiranje:

- revidiranje zbog „normalnog“ statističkog postupka (npr. dostupne su nove informacije, promjena metodologije, promjena bazne godine)
- revidiranje zbog ispravaka pogrešaka

Eurostat predlaže sljedeću politiku za informiranje o revidiranju:

- (1) Potreba za pravodobnom informacijom o revidiranju primarno se odnosi na originalne podatke i podatke o prilagodbi brojem radnih dana kako je spomenuto u Propisu te također na ispravak pogrešaka i na desezonirane podatke i trend-ciklus.
- (2) Ispravak pogrešaka bi se u načelu trebao učiniti što je prije moguće nakon što se otkriju. To se tiče svih vrsta pogrešaka, statističkih i onih vezanih za obradu podataka ili prijenos podataka. O nacionalnim statističkim institutima ovisi utvrđivanje važnosti pogreške i odluka kada je pravo vrijeme da se pogreške isprave u nacionalnoj publikaciji.
- (3) O utvrđenim pogreškama u nacionalnim podacima treba što prije obavijestiti Eurostat. To bi trebalo napraviti odmah nakon otkrivanja pogreške. Nadalje, ispravke podataka treba dostaviti odmah nakon što se provedu na podacima.
- (4) Ako ima većih pogrešaka, Eurostat mora informirati svoje korisnike o razlozima i prirodi pogrešaka te poduzeti odgovarajuće mjere. Informacije o pogreškama i njihovu ispravljanju trebalo bi dostaviti zajedno s ispravljenim podacima. Te informacije trebale bi biti u skladu s nacionalnim pravilima o ispravljanju pogrešaka.

orderly fashion. In particular, the necessary information on the reasons for revisions and the nature of the revisions should be given a high priority. Moreover, the necessary information should be passed together with data and in important cases beforehand. A correct information policy related to revisions enhances the credibility of STS data.

In general, there are two reasons for revisions:

- *Revisions due to “normal” statistical procedures (for instance new information available, change in the methodology, change of base year)*
- *Revisions due to the correction of errors*

Eurostat proposes the following policy for information on revisions:

- (1) *The need for timely and accurate information on revisions primarily applies to gross data and working-day adjusted data as specified in the Regulation, and for the correction of errors also to seasonally adjusted and trend-cycle data.*
- (2) *Corrections of errors should in principle be done as soon as possible after they are detected. This concerns all kinds of errors, statistical as well as errors related to data processing or data transmission. It is up to the NSI to assess the importance of the errors and decide on the timing of the national publication for the error correction.*
- (3) *Detected errors in national data should be made known as soon as possible to Eurostat. Ideally, this should be done immediately after the detection. In addition, the data corrections should be communicated as soon as they have been applied to the data.*
- (4) *In case of significant errors, Eurostat must be given the possibility to inform its users of the reasons and the nature of errors and to take itself appropriate action. This background information on the errors and their correction should be provided together with the corrected data. Ideally, this information should be aligned with the national publication of the error correction.*

- (5) Promjene u desezoniranim podacima ili trend-ciklusu zbog redovitog revidiranja sezonskih ili trend-ciklus procjena nisu dio politike informiranja o revidiranju. Međutim, bitne promjene, npr. promjene korištenih metoda ili bitno prilagođavanje parametara trebale bi se tretirati kao revidiranje.
- (6) Za normalna statistička revidiranja podataka svaki nacionalni statistički ured trebao bi razviti koherentnu politiku revidiranja s objašnjenjima o tome kad treba napraviti revidiranje i redoviti vremenski uzorak za revidiranje. Ta bi politika revidiranja morala biti poznata Eurostatu i trebalo bi ju najaviti u kalendaru objavljivanja za podatke koje objavljuju nacionalni statistički instituti.
- (7) Ako se revidiranja odnose na dulje razdoblje, treba ih napraviti za cijelu kalendarsku godinu. Preporučuje se izbjegavanje uzastopnih parcijalnih revidiranja.
- (8) Normalno revidiranje statističkih podataka ne zahtijeva eksplicitno informiranje osim ako je stupanj revidiranja vrlo velik i ako ga treba objasniti korisnicima. U tom slučaju, potrebno je javiti Eurostatu prirodu revidiranja. Smjernica o tome u kojem se slučaju traži eksplicitna informacija od Eurostata trebala bi odražavati nacionalne potrebe za informiranjem. Kad NSI uoči takvu potrebu na nacionalnoj razini, mora tu informaciju proslijediti i Eurostatu. Isto tako Eurostat može biti svjestan potrebe za informacijom koja nadilazi nacionalne razine. U tom slučaju NSI mora odgovoriti na Eurostatov zahtjev za informacijom u kratkome vremenskom razdoblju.
- (9) NSI može u bilo kojem trenutku odlučiti o tome da provede posebno revidiranje za bilo koje razdoblje, kao dodatak korekciji pogrešaka i normalnim revidiranjima statističkih podataka. To mora biti predmet prve informacije od NSI-ja do Eurostata i iz Eurostata prema korisnicima koja će objasniti razloge i informacije o utjecaju revidiranja na podatke. NSI i Eurostat trebaju se koristiti tom mogućnosti samo iz opravdanih
- (5) Changes in seasonally adjusted data or trend-cycle data due to the regular revision of seasonal or trend-cycle estimation are not part of the information policy on revisions. However, significant changes, for example of the method used or a fundamental readjustment of parameters should be treated like a revision.*
- (6) For normal statistical data revisions, each NSI should develop a coherent revision policy with the occasions on when to apply revisions as well as a regular time pattern for the revision. This revision policy should be made known to Eurostat and should appear in the release calendar for the data supply by the NSIs.*
- (7) In case revisions apply to longer periods, the revisions should be done for entire calendar years. Successive partial revisions should be avoided.*
- (8) Normal statistical data revisions do not require explicit information unless the degree of the revision is very high and may need to be explained to users. In that case, Eurostat should be informed about the nature of the revisions. A guideline in which case an explicit information of Eurostat is required should be the perceived national need for information. When a NSI sees such a need nationally, it must give this information also to Eurostat. Nevertheless, Eurostat can see itself a need for information that goes beyond the national level. In that case, the NSI must respond to a request for information by Eurostat within a short period of time.*
- (9) At any moment in time, the NSI may decide to carry out a special revision for any period, in addition to the correction of errors and normal statistical data revisions. It should be subject to a prior information from the NSI to Eurostat and from Eurostat to users that covers the reasons and information on the impact of the revision on the data. NSIs and Eurostat should only use this possibility for well-founded reasons, such as*

razloga kao što su promjena bazne godine, promjena metodologije itd.

change of base year, change of methodology, etc.

- (10) Revidiranja ne bi smjela prouzročiti razlike u podacima koje Eurostat i zemlje članice na koje se to odnosi objavljuju u elektroničkom obliku. Podrazumijeva se da revidirani podaci moraju biti poslani u Eurostat u isto vrijeme kad su objavljeni na nacionalnoj razini.

- (10) *The revisions should not cause differences in the data published in electronic form by Eurostat and the Member State concerned. This implies that revisions are to be transmitted to Eurostat not later than they are released at the national level.*

4. Objavljivanje podataka o kratkoročnim poslovnim statistikama

Cilj sljedećih preporuka jest pomoći korisnicima podataka da uoče vezu između Eurostatovih publikacija i publikacija NSI-ja uspoređivanjem istih podataka. Korisnici se za dobivanje detaljnijih podataka često koriste priopćenjima nacionalnih statistika.

Zahtjevi navedeni u nastavku teksta uopće nemaju namjeru urediti određeni stil nacionalnih priopćenja diljem Europe. Eurostat samo preporučuje korištenje napomena ili aneksa kako bi pomogao korisnicima podataka da uspoređuju i europske i nacionalne publikacije te da na taj način uoče vezu između podataka. To ograničava utjecaj na postojeće nacionalne publikacije na najmanju mjeru.

Cilj preporuka o publiciranju nije zamijeniti nacionalnu diseminaciju, nego osigurati da korisnici mogu naći dodatne informacije.

Korisnici podataka moraju biti upoznati s povezanošću NSI-ja s Eurostatom u pružanju statističkih informacija.

- (1) Priopćenja Eurostata i zemalja članica trebaju se fokusirati na najviše agregate ekonomskih grana prema Uredbi o kratkoročnim statistikama i kako se prenose od zemalja članica u Eurostat.
- (2) Ako se agregati korišteni u nacionalnim publikacijama razlikuju od onih danih prema Uredbi o kratkoročnim statistikama, npr. podaci za ukupnu djelatnost uključujući građevinarstvo, te agregate trebalo bi nadopuniti podacima

4. Publishing of STS data

The following recommendations aim at helping the users of data to see the correspondence between publications by Eurostat and the NSIs by stating the same figures. Often, national press releases are consulted by users for further details.

The requirements listed below do not at all attempt to align the particular styles of national press releases across Europe. Eurostat only recommends the use of footnotes or annexes in order to help the data users that consult both European and national publications to see the link between the data. This limits the impact on existing national publications to a minimum.

The aim of the recommendation on publications is not to replace the national dissemination but to assure that the user can find supplementary information.

Increasingly, the users of data should be made aware of the interplay of the NSIs with Eurostat in providing statistical information.

- (1) *Press releases of both Eurostat and the Member States should focus on the highest aggregates of economic branches according to the STS Regulation and as transmitted by the Member State to Eurostat.*
- (2) *In case aggregates used in national publications differ from those provided for by the STS Regulation, e.g. figures for total industry including construction, these aggregates should be supplemented by figures according to the aggregates of the*

prema agregatima Uredbe o kratkoročnim statistikama.

STS Regulation.

- (3) Ako se nacionalno objavljeni podaci računaju različito od podataka koje NSI šalje Eurostatu u kontekstu europske statističke legislative, te se razlike moraju objasniti, npr. u napomeni. Takve razlike u računanju mogu nastati zbog različite metode desezoniranja, različitog WDA itd.
  - (4) Ako se objavljeni podaci računaju bazirano na definicijama koje su različite od definicija koje su navedene u Propisu Komisije br. 1503/06, te razlike treba naznačiti, npr. ako se Glavne industrijske grupacije (GIG) računaju drugačije od grupacija specificiranih u Propisu Komisije br. 656/07, razlike treba istaknuti u nacionalnom priopćenju.
  - (5) Za pokazatelje za koje prilagodba nije korisna, npr. agregirane cijene outputa, treba prikazati stope rasta mjesec/u odnosu na prethodni mjesec (tromjesečje/u odnosu na prethodno tromjesečje).
  - (6) Stope rasta mjesec/prethodni mjesec (tromjesečje/ prethodno tromjesečje) trebaju biti općenito prikazane za desezonirane serije.
  - (7) Zemlja članica može se koristiti pomičnim prosjecima, npr. razlike dva mjeseca/prethodna dva mjeseca. U tom slučaju stope rasta mjesec/prethodni mjesec (ili tromjesečje/prethodno tromjesečje) treba dodatno dati.
  - (8) Stope rasta godina/prethodna godina treba koristiti za originalne serije podataka. Gdje Uredba o kratkoročnim statistikama traži prilagodbu brojem radnih dana, stope rasta godina/prethodna godina trebaju biti bazirane na WDA serijama umjesto na originalnim serijama podataka. Ako se koriste pomični prosjeci, npr. za stope rasta dva mjeseca/ prethodna dva mjeseca, dodatno trebaju biti prikazane mjesečne (ili tromjesečne) stope rasta godina/prethodna godina.
- (3) *In case the nationally published figure is calculated differently from the figure provided by the NSI to Eurostat in the context of European statistical legislation, this difference should be explained, e.g. in a footnote. Such differences in the calculation may be due to a different seasonal adjustment method, different working-day adjustment, etc.*
  - (4) *In case the published data is calculated based on definitions different from those laid down in the Commission Regulation 1503/2006, these differences should be indicated. Likewise, if Main Industrial Groupings (MIGs) are calculated differently from those specified in Commission Regulation 656/2007, the differences should be pointed out in the national Press Release.*
  - (5) *For indicators for which adjustment is not deemed useful, e.g. aggregated output prices, month-on-month (respectively quarter-on-quarter) and year-on-year growth rates should be shown.*
  - (6) *Month-on-month (quarter-on-quarter) growth rates should be generally shown for seasonally adjusted series.*
  - (7) *A Member State may use moving averages, e.g. two-months-on-two-months differences. In this case, the month-on-month (respectively quarter-on-quarter) growth rates should be provided in addition.*
  - (8) *Year-on-year growth rates should be used for gross data series. Where the STS Regulation requires working-day adjustment, the year-on-year growth rates should be based on the working-day adjusted series rather than on the gross data series. In case moving averages are used, e.g. for two-months-on-two-months growth rates, the monthly (respectively quarterly) year-on-year growth rates should be shown in addition.*

(9) Djelatnosti NKD-a obuhvaćene podacima trebaju biti jasno naznačene.

(10) Ako se upotrebljavaju neke druge klasifikacije, a ne klasifikacije koje se upotrebljavaju u Uredbi o kratkoročnim statistikama (NACE, CPA i CC), to mora biti jasno naznačeno i razlike objašnjene, npr. u Metodološkim objašnjenjima.

(11) U Eurostatovim publikacijama kao i u publikacijama statističkih ureda mora biti naznačeno gdje se mogu naći dodatne informacije na internetu.

Eurostat i nacionalna priopćenja mogu sadržavati svaku dodatnu informaciju koja se smatra korisnom.

5. Tretiranje podataka koje Eurostat ne bi trebao objaviti

U nekim slučajevima zemlje članice šalju podatke u Eurostat sa zahtjevom da se ti podaci ne objave. Nakon konzultiranja pravne jedinice Eurostata pravna se situacija može sažeti na sljedeći način: Eurostat ima pravo objaviti podatke koji su mu dostavljeni prema pravnom aktu i koji se ne smatraju povjerljivima (podaci zaštićeni statističkom povjerljivošću, kako je definirano u članku 13.(1) Uredbe Vijeća br. 322/97 od 17. veljače 1997. o statistici Zajednice). Zemlje članice obvezuju se osigurati dovoljan stupanj reprezentativnosti podataka (Uredba o kratkoročnim statistikama, članak 10.(1)). Treba razlikovati nekoliko slučajeva:

• Povjerljivost

Ako su podaci zaista povjerljive prirode, prema spomenutom propisu, oni moraju biti označeni kao povjerljivi i Eurostat ih neće objaviti.

• Embargo

Da bi Eurostat mogao objavljivati priopćenja, katkad se podaci šalju unaprijed u Eurostat. Te podatke, ako se smatra da su pod embargom, Eurostat neće objaviti sve dok embargo ne istekne. Taj slučaj trenutačno se rješava korištenjem oznake povjerljivosti.

(9) *The NACE branches covered by the data shown should be clearly indicated.*

(10) *In case classifications other than those used in the STS Regulation (NACE, CPA and CC) are referred to, this should be clearly indicated and the differences explained, e.g. in a methodological annex.*

(11) *Publications by Eurostat and the NSIs should indicate where to find additional information in the Internet.*

The Eurostat and national Press Releases may show any supplementary information deemed useful.

3. Treatment of data that should not be published by Eurostat

In some cases, Member States transmit data to Eurostat with the request not to publish these data. After consulting the legal unit of Eurostat the legal situation can be summarised as follows: Eurostat has the right to publish those data that are delivered according to a legal act and are not considered to be of truly confidential nature (data protected by statistical confidentiality as defined in Article 13(1) of Council Regulation No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics). The Member States are obliged to ensure a sufficient degree of representativeness of data (STS-Regulation, Article 10 (1)). Several cases have to be distinguished:

• Confidentiality

If data are of truly confidential nature according to the above mentioned regulation, they have to be flagged confidential, and they will not be published by Eurostat.

• Embargo

To enable Eurostat to produce press releases, sometimes data are sent in advance to Eurostat. Those data, if considered under embargo will not be published by Eurostat until the embargo expires. This case is currently handled by using confidentiality flags.

- **Eurostat ne bi trebao objaviti podatke na zahtjev zemlje članice**

Postoji slučaj da su podaci dobre kvalitete, ali iz nekih razloga zemlja ne želi da se ti podaci objave. U tom slučaju nacionalni statistički ured treba kontaktirati s Eurostatom i izraziti svoj zahtjev da Eurostat ne objavi te podatke. Potreban je neformalni sporazum između Eurostata i nacionalnoga statističkog ureda uzimajući u obzir informacije koje trebaju korisnici.

- **Pitanja kvalitete**

- (a) **loša kvaliteta**

Nije prihvatljivo da se nacionalni podaci loše kvalitete šalju Eurostatu kako bi se ispunili zahtjevi iz Uredbe o kratkoročnim statistikama, a da se onda ti podaci označe kao povjerljivi.

- (b) **dovoljno dobri podaci za europske agregate, ali nepouzdana nacionalnoj razini**

Ako podaci nisu pouzdani na nacionalnoj razini, ali se smatraju pouzdanima za europske agregate, nacionalni podaci mogu se označiti kao pouzdani i Eurostat ih neće objaviti. U tom slučaju potreban je neformalni sporazum između Eurostata i statističkog ureda ako nema nekoga drugog sporazuma (kao što je spomenuto u Uredbi Komisije br. xx/2008 o europskoj shemi uzorka).

- **Data should not be published by Eurostat on request of a Member State**

There is the case that data are of good quality, but for some reasons, countries would not want these data to be published. In such a case the NSI should contact Eurostat and express their request that Eurostat should not publish these data. An informal agreement is needed between Eurostat and a NSI, considering the information needs of users.

- **Quality issues**

- (a) **bad quality**

It is not acceptable that national data of questionable quality are submitted to Eurostat to satisfy the requirements of the STS Regulation, and then these data are flagged as confidential.

- (b) **data good enough for European aggregates, but not reliable on a national level**

If data are not reliable at a national level, but are considered to be a reliable input for a European aggregate, the national data can be flagged confidential and will not be published by Eurostat. In this case an informal agreement is needed between Eurostat and a NSI if there is no other agreement (such as laid down by Commission Regulation xx/2008 on European Sample Schemes).